

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การทูตโดยฝ่ายทหาร : กำปั่นเหล็กในถูงมือแพร

จัดทำโดย พันเอก พงศ์เทพ แก้วไชโย
รหัส 8008

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การทูตโดยฝ่ายทหาร : กำปั่นเหล็กในถุงมือแพร

จัดทำโดย พันเอก พงศ์เทพ แก้วไชโย
รหัส 8008

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย มาตรา 82 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนถึงปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ รัฐต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้ความคุ้มครอง และดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ เพื่อเป็นการสนองตอบต่อบัญญัติดังกล่าว กระทรวงกลาโหมจึงได้มีแนวนโยบายด้านการต่างประเทศ ในการที่จะพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อจัดระเบียบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ สร้างสันติภาพ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความก้าวหน้า และความสงบสุขร่วมกัน รวมทั้งสนับสนุนภารกิจเพื่อสันติภาพ การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม และส่งเสริมบทบาทในการรักษาสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก

การศึกษาวิจัยเรื่องการทูตโดยฝ่ายทหาร : กำป็นเหล็กในถุงมือเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางการทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทยในปัจจุบัน และเสนอแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพไทย และสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาล

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานทางการทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบัน กองทัพบกไม่ได้จัดทำแผน หรือกำหนดเป็นนโยบายเฉพาะด้าน ประกอบกับการบริหารงานด้านงบประมาณยังกระจายออกไปตามหน่วยงานรับผิดชอบเท่านั้น ทำให้การดำเนินงานทางการทูตโดยฝ่ายทหารไม่เป็นเอกภาพ และขาดการบูรณาการ นอกจากนี้ แม้ว่าการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารได้ถูกระบุไว้ในนโยบายของกระทรวงกลาโหม รวมทั้งของกองทัพไทยด้วยก็ตาม แต่ความเข้าใจเชิงลึกของฝ่ายเสนาธิการ ที่เกี่ยวข้องกลับมีน้อยมาก และเห็นว่างานการทูตโดยฝ่ายทหารนั้นถูกจำกัดไว้เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยทูตทหารเท่านั้น

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้กระทรวงกลาโหม ได้กำหนดให้การทูตโดยฝ่ายทหารเป็นหนึ่งในภารกิจหลักที่เหล่าทัพต่างๆ ต้องดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารเป็นการเฉพาะให้กับเหล่าทัพไปดำเนินการ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การทูตโดยฝ่ายทหาร : กำป็นเหล็กในถุงมือแพร สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ณาเป็นอย่างยิ่งจากคณาจารย์ ที่ปรึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ลงได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ ที่นี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณ นายทหารที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุนข้อมูล ตลอดจนคำแนะนำ ทำให้การวิจัยนี้เป็นผลสำเร็จ และส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ คือ เพื่อนๆ และครอบครัว ที่คอยเป็นกำลังใจให้กระผมตลอดเวลา

สำหรับคุณประโยชน์ของเอกสารวิจัยฉบับนี้ ขอให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในอนาคต และกระผมขอน้อมบูชาคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่สนับสนุนการศึกษาครั้งนี้ ด้วยใจจริง

พันเอก พงศ์เทพ แก้วไชโย
สิงหาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	2
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา	3
1.5 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน	4
2.2 ทฤษฎีการเมืองโลกยุคหลังสงครามเย็น	4
2.3 นโยบายการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ	5
2.4 นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	6
2.5 การทูตทหารอาเซียน : จาก DMM ถึง ADMM-Plus ภายใต้ร่มการเมือง ความมั่นคงอาเซียน	8
2.6 กองทัพกับพันธกิจด้านต่างประเทศ	10
2.7 การทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy)	13
2.8 แนวคิดการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพมิตรประเทศ	14
2.9 กองทัพไทยกับอาเซียน	16
บทที่ 3 ผลการศึกษา	21
3.1 วิเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการใช้การทูตฝ่ายทหารของ กองทัพไทย	21
3.2 การใช้พลังอำนาจทางทหารเพื่อการสันติ	21
3.3 สภาพปัจจุบันของการใช้การทูตฝ่ายทหารของกองทัพ	22
3.4 หัวข้อการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	26
3.5 ผลการสัมภาษณ์	27
3.6 ผลการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของ กองทัพไทย	28
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	30
4.1 สรุปผลการศึกษา	30
4.2 ข้อเสนอแนะ	31

บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	34
ก รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	35
ข การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	36
ประวัติผู้เขียน	37

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 Military Statecraft

22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

หลักยุทธศาสตร์ที่ประเทศพัฒนาแล้วอย่างเช่น สหรัฐฯ อังกฤษ และแคนาดา ได้นำไปใช้ในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศได้แก่ หลักยุทธศาสตร์แบบ 3D ซึ่งประกอบไปด้วย Defense-Diplomacy-Development หรืออีกนัยหนึ่งคือการรวมพลังอำนาจของชาติทั้งหลายโดยมุ่งสู่หลักยุทธศาสตร์หลักทั้ง 3 ข้อได้แก่ การป้องกันประเทศ การดำเนินการทางด้านการทูต และการพัฒนาประเทศ ตามที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ภารกิจของกองทัพไทยนั้นครอบคลุมหลักยุทธศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับในสากล ทั้งสามหัวข้ออย่างครบถ้วน ในเอกสารวิจัยนี้จะได้กล่าวถึงภารกิจ และบทบาทหนึ่งของกองทัพไทย ที่ถูกมองข้ามโดยอาจเข้าใจว่าเป็นเรื่องไกลตัว และยังไม่มีความชัดเจนในแนวทางหรือหนทางการปฏิบัติเท่าไรนัก หากเราสามารถผนวกแนวความคิดนี้เข้ากับนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพได้อย่างสอดคล้อง และถูกต้องก็จะสามารถทำให้กองทัพไทยประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น โดยจะสูญเสียกำลังพลน้อยที่สุดหรือไม่สูญเสียเลย ดังเช่นที่ซุนวู ได้กล่าวไว้ในบทหนึ่งของท่านที่ว่า

“ การทำให้ศัตรูยอมจำนนแต่โดยดี ย่อมดีกว่าการเข้าตีให้ราบพนาสูญ
ความพิณาศ ไม่นำพามาซึ่งชัยชนะที่น่าภาคภูมิใจ
ทำให้ข้าศึกยอมจำนน ย่อมดีกว่าทรมาณข้าศึกที่บาดเจ็บพ่ายแพ้
รบร้อยชนะร้อย ยังไม่ดีพอ
ชนะโดยไม่ต้องรบ แม้เพียงครั้งเดียว ย่อมถือว่าเลิศจบแดน ”

เมื่อศึกษาถึงวิชาการเมืองระหว่างประเทศ คำว่า Defense Diplomacy หรือ การทูตโดยฝ่ายทหารนั้น หมายถึงการดำเนินการใดๆ ตามกรอบนโยบายของรัฐ โดยการใช้ทรัพยากร และขีดความสามารถทางทหารที่รัฐนั้นๆ มีอยู่อย่างสันติ หรือ Soft Power ทั้งนี้กองทัพสหราชอาณาจักรเป็นต้น กำหนดของการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารอย่างกว้างขวาง โดยได้บรรจุแนวคิดดังกล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศหลังสงครามเย็น (Strategic Defense Review 1998) โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ประเทศตะวันตก บรรลุวัตถุประสงค์แห่งความสงบและสันติสุขในภูมิภาค ภายใต้สภาวะและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในยุคใหม่หลังสงครามเย็น โดยพยายามที่จะทำลายกำแพงกัน และความตึงเครียดของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของประเทศต่างๆ ในยุโรป โดยทั่วไปแล้วแนวโน้มนโยบายดังกล่าวพยายามที่จะใช้มาตรการ ในการสร้างความเชื่อมั่น และความโปร่งใสของประเทศต่างๆ มุ่งสู่วัตถุประสงค์หลัก คือการเสริมสร้าง และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันมาก่อน ให้มีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น และลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ดังนั้นการทูตโดยฝ่ายทหารจึง

เป็นเครื่องมือทางนโยบาย ที่รวมเอาพลังอำนาจทางทหาร และขีดความสามารถทางการทูตเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อตอบสนองกลยุทธ์หยุดความขัดแย้ง และลดความรุนแรงของวิกฤติการณ์ระหว่างชาติต่างๆ ได้

หากเราได้ศึกษาแนวคิดนี้อย่างลึกซึ้ง โดยให้ความสำคัญต่อบริบทของแนวความคิด และการปฏิบัติ โดยไม่จำเพาะที่จะศึกษาแต่แนวทางการปฏิบัติของกองทัพชาติตะวันตกเท่านั้น หากแต่แนวคิดนี้ยังได้รับความสนใจจากกลาโหม และกองทัพไทยอยู่บ้างก็ตาม แต่ความชัดเจนของแนวทางการปฏิบัติ รวมทั้งผลที่คาดว่าจะได้รับ และเป้าหมายของการดำเนินการนั้นยังคงเรื้อนราง ทั้งๆ ที่ยังคงมีพื้นที่สำหรับการดำเนินการทางด้านการทูตโดยฝ่ายทหารได้แสดงบทบาทอีกมากมาย ดังนั้นในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในภูมิภาค และในขณะเดียวกันการรักษาอธิปไตย ของชาติไทยไว้ นั้น การศึกษาถึงแนวความคิดการใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร ในทางลึกจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในอันที่จะสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติต่อไปในอนาคต ผู้เขียนเห็นถึง ความพร้อม และขีดความสามารถของหน่วยงานด้านความมั่นคง ที่จะสามารถสนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี โดยการทูตฝ่ายทหาร นั้น สามารถที่จะเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งประเทศไทย และมิตรประเทศอื่นๆ ในขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันความขัดแย้ง (Conflict Prevention) ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และลดการใช้งบประมาณด้านการทหาร ของประเทศลงได้อีกด้วย ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าสภาพการดำเนินงานทางด้านการทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทย ในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร และมีแนวทางในการใช้การทูตฝ่ายทหารสนับสนุนภารกิจ และการปฏิบัติงานของกองทัพไทยได้อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหารของประเทศต่างๆ
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ และประเมิน ศักยภาพทางด้านการต่างประเทศของกองทัพ
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทาง ในการวางแผน และการใช้ศักยภาพทางด้านการต่างประเทศของกองทัพไทย ในการสนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาล

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เป็นเอกสารวิจัยแบบพรรณนา ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารในต่างประเทศ นักการทูตกระทรวงการต่างประเทศ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความคุ้นเคย และเกี่ยวข้องกับงานด้านการต่างประเทศทั้งของรัฐบาล และของกองทัพ การวิจัยจะได้ศึกษาถึงสถานะปัจจุบันของการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย โดยเปรียบเทียบการดำเนินการกับกองทัพมิตรประเทศ ตั้งแต่เริ่มมีการกำหนดนิยามศัพท์คำว่า “การทูตโดยฝ่ายทหาร หรือ Defence Diplomacy” เป็นต้นมา จากนั้นจะสำรวจเกี่ยวกับเครื่องมือต่างๆ ของกองทัพไทยที่เกี่ยวข้องกับการทูตโดยฝ่ายทหารสำรวจความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อการดำเนินงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร ลำดับต่อไปจะวิเคราะห์ถึงความท้าทายของการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย ที่รออยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมปัจจุบัน โดยท้ายสุดจะได้เสนอแนะแนวความคิดในการพัฒนาแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกระทรวงกลาโหมต่อไป

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

จากการศึกษาตัวอย่าง และแนวคิดด้านการทูตโดยฝ่ายทหารของมิตรประเทศ คาดว่าผลที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ผู้บริหารระดับสูงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้พลังอำนาจก่อน ในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และยกระดับการดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหารให้มีความเด่นชัดในระบบงานด้านการต่างประเทศของกองทัพโดยมีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลให้มากยิ่งขึ้น

1.5 นิยามศัพท์

การทูต หมายถึง วิธีทางปกติที่ประเทศใช้ในการติดต่อกับต่างประเทศ ซึ่งรูปแบบได้มีการปรับเปลี่ยนวิวัฒนาการตามลักษณะแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย

การทูตโดยฝ่ายทหาร หมายถึง ความพยายามทั้งปวง เพื่อเป้าประสงค์ของนโยบายการต่างประเทศของรัฐ โดยการใช้เครื่องมือ และขีดความสามารถทางทหารอย่างสันติ

ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร หมายถึง ผู้ชำนาญการทางด้านทหาร ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงกลาโหม ให้ไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานเอกอัครราชทูตประจำต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะแต่งตั้งจากนายทหารระดับสูง ซึ่งยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ในกองทัพ ขณะที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ

ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม ความต้องการนั้น จึงมีลักษณะกว้าง และค่อนข้างถาวร เมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผล คำว่า ความต้องการ มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไปและความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้ ส่วนคำว่า ประชาชนส่วนรวม มีความหมายว่าชาติ คือ ประชาชนส่วนรวม ไม่ใช่บุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน

ระยะที่ 1 ระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของความสัมพันธ์อย่างแท้จริง ทำให้การศึกษาความสัมพันธ์มีความถูกต้อง ตรงกับความ เป็นจริงมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเมืองระหว่างประเทศ มุ่งศึกษาถึงเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นใหม่ๆ แต่ไม่ได้มีการพิจารณา ศึกษาถึงปัญหาทางการเมือง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการทำให้เกิดสงคราม หรือ สันติภาพ

ระยะที่ 3 เป็นระยะที่มีการศึกษาถึงสถาบันระหว่างประเทศ เช่น ทูตและกงสุล ควบคุมกับการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ และการจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนศึกษาความคิดในเรื่องดุลแห่งอำนาจ

ระยะที่ 4 ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน การศึกษาได้มีการพัฒนาเป็นลำดับ เริ่มการศึกษาเรื่องกำลัง และอิทธิพลต่างๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม มีการศึกษาปรับปรุงข้อขัดแย้งต่างๆ ศึกษาเรื่องการตื่นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และผลประโยชน์ของชาติ ตลอดจนทำการศึกษาลักษณะลุ่มทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อกฎหมายการเมืองระหว่างประเทศ

ปัจจุบันการศึกษาได้มุ่งเน้นในเรื่องการวิจัยพฤติกรรมระหว่างประเทศโดยอาศัยสถิติ ตัวเลข และการทดสอบ ผลคือทำให้มีการสร้างทฤษฎี ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น

2.2 ทฤษฎีการเมืองโลกยุคหลังสงครามเย็น

ในทศวรรษที่ 1990 นั้น เป็นช่วงที่ถูกมองว่าเป็นวินาทีสำคัญของลัทธิเสรีนิยม (เนื่องมาจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปี 1991) และมโนทัศน์ (แนวคิด) ของ Francis Fukuyama ที่ว่าเป็น “การสิ้นสุดของประวัติศาสตร์” นั้น กลายเป็นทฤษฎีทางเสรีนิยมที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดของยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งพวกเสรีนิยม (liberal) มองโลกในแง่ดี เกี่ยวกับยุคหลังสงครามเย็นนั้น โดยตั้งอยู่บนสมมติฐาน 3 ข้อ คือ

- 1) ประเทศประชาธิปไตย จะไม่ทำสงครามระหว่างกัน
- 2) สถาบัน ต่างๆ เช่น องค์กรระหว่างประเทศ สามารถอยู่เหนือกว่าตรรกะของอนาธิปไตย (กล่าวคือ องค์กรระหว่างประเทศจะสามารถควบคุมไม่ให้เกิดความวุ่นวายทั้งในรัฐต่างๆ และระหว่างรัฐได้)
- 3) ทุนนิยมโลกาภิวัตน์ยุคสมัยใหม่จะผูกมัดรัฐต่างๆ ให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม สำหรับพวกสังคมนิยม (realist) ซึ่งไม่ได้เป็นพวกสังคมนิยม เพราะว่าพวกเขามี “ความจริงจัง” (realistic) แต่เพราะพวกเขามีความเชื่อในสิ่งที่มีการวิเคราะห์ จากรากฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ แนวทางใดที่ระบบระหว่างประเทศเคยดำเนินมา (ในอดีต) และดำเนินอยู่ (ปัจจุบัน) เช่น

1) Mearsheimer ได้ตั้งข้อถกเถียงเกี่ยวกับ “การกลับไปสู่อำนาจ” ซึ่งสร้างขึ้นมาจากข้อถกเถียงพื้นฐานของพวกสังคมนิยมว่า ระบบสงครามเย็นของสองขั้วอำนาจ แม้ว่าจะนำไปสู่ “สันติภาพที่ยาวนาน” แต่ความคิดนี้อาจจะถูกบั่นทอนในปัจจุบัน เพราะสันติภาพค่อยๆ สลายหายไป

2) Kaplan นั้นได้มีแนวความคิด “การมาของอนาธิปไตย” (coming anarchy) ซึ่งสร้างบนประสบการณ์ของสิ่งที่เขาใช้คำว่า “ภูมิภาคที่กำลังจะตาย” (dying regions) ของโลก ดังเช่น บางส่วนของแอฟริกา และเขายืนยันความจริงที่ว่าตะวันตกเผชิญต่อสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่เหล่านั้นนั้น เป็นการเสี่ยง

3) บทเสนอ (thesis) ของ Huntington เกี่ยวกับ “การปะทะกันทางอารยธรรม” (clash of civilizations) เริ่มอธิบายประเด็นของความขัดแย้งที่ต้องเกิดขึ้น และมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ในทางประวัติศาสตร์ และดำเนินต่อไปถึงข้อถกเถียงที่ว่า ความขัดแย้งที่สำคัญ ครั้งต่อไปในโลก จะไม่ใช่เรื่องทางเศรษฐกิจหรืออุดมการณ์ แต่เป็นเรื่องวัฒนธรรม

2.3 นโยบายการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

1) เร่งส่งเสริม และพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมความร่วมมือ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี และความใกล้ชิดระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริม การท่องเที่ยว การขยายการคมนาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือ อนุภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

2) สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือกับ ประเทศอื่นๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และความมั่นคง

3) เสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ ในองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเวทีสหประชาชาติ และองค์กรระดับภูมิภาคต่างๆ เพื่อรักษาสันติภาพ และความมั่นคง ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจน ร่วมมือในการแก้ไขประเด็นปัญหาข้ามชาติทุกด้านที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์

4) กระชับความร่วมมือ และความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ที่มีบทบาทสำคัญของโลก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในประเทศไทย พร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกัน และขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย

5) สนับสนุนการเข้าถึง ในระดับประชาชนของนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริม ภาพลักษณ์ที่ดีและความร่วมมือทางวิชาการ กับประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้ประชาชน รัฐบาล และประชาคมระหว่างประเทศ มีทัศนคติในทางบวกต่อประชาชน และประเทศไทย

6) ส่งเสริมการรับรู้ และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาเรื่องพรมแดน และการเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อก่อให้เกิดฉันทามติในการกำหนด นโยบายและดำเนินนโยบายกับต่างประเทศ

7) สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คุ่มครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและ แรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริม บทบาทและความแข็งแกร่งของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์ และความเป็นไทย

8) ใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาค ให้เป็น ประโยชน์ต่อการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิตและการลงทุน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนา จังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่อยู่ตามแนวระเบียง

9) ประสานการดำเนินงานของส่วนราชการในต่างประเทศ ตามแนวทางนโยบายที่ม ประเทศไทยเพื่อให้การดำเนินงานด้านการต่างประเทศมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณภาพ

10) ส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศมุสลิมและองค์กรอิสลามระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่าประเทศไทยกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ในฐานะปัญหาภายในประเทศที่มีความสำคัญด้วยหลักการตามแนวพระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา"

2.4 นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

2.4.1 นโยบายทั่วไป

1) การปฏิบัติราชการให้ยึดถือกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง นโยบาย และมติคณะรัฐมนตรี การสั่งการของนายกรัฐมนตรี มติสภากลาโหม ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ แผนแม่บท การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม แผนพัฒนาขีด ความสามารถของกระทรวงกลาโหม รวมทั้ง แผนแม่บทหรือแผนหลักในการดำเนินการด้านต่างๆ โดย ปรับปรุงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับภารกิจและสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ

2) พิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสมพระเกียรติ ทั้งใน ฐานะที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ และทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย เพื่อให้ สถาบันพระมหากษัตริย์คงเป็นศูนย์รวมจิตใจที่มั่นคง และยั่งยืนของประชาชนชาวไทย และเป็น สถาบันหลักที่สำคัญยิ่งของประเทศ โดยจะต้องดำเนินการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการต่างๆ อย่างเต็ม ความสามารถ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3) พัฒนาความร่วมมือทางทหาร กับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน มิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อจัดระเบียบสภาวะ- แวดล้อมด้านความมั่นคง สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ สร้างสันติภาพ ความมั่งคั่ง ความก้าวหน้า รวมทั้ง ความสงบสุขร่วมกัน และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 สนับสนุนภารกิจเพื่อสันติภาพ การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม ส่งเสริมบทบาทในการรักษาสันติภาพ ภายใต้กรอบของสหประชาชาติและผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก

4) เสริมสร้างศักยภาพกองทัพและระบบการป้องกันประเทศให้มีความพร้อมใน การพิทักษ์ รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ โดยใช้การปฏิบัติการใน

ลักษณะการรวบรวมเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการพัฒนา ด้านการข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง ให้สามารถตอบสนองภารกิจของกองทัพ ในทุกระดับ พัฒนาการส่งกำลังบำรุงร่วมโดยใช้ประโยชน์ จากงานมาตรฐานยุทธโศปกรณ์ทางทหาร ศักยภาพด้านต่างๆ ที่แต่ละเหล่าทัพมีอยู่ ระดมสรรพกำลัง เพื่อการทหารให้สามารถขยายกำลัง และปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง มีการสำรองอาวุธยุทธโศปกรณ์ และพลังงานเพื่อความมั่นคง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์ทหารผ่านศึกครอบครัว เพื่อตอบแทน คุณความดี เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับกำลังพล ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ

5) พัฒนากิจการป้องกันอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยบูรณาการขีด ความสามารถของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งใช้ประโยชน์จากความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในการผลิตอาวุธยุทธโศปกรณ์ พัฒนากิจการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการป้องกันประเทศให้ทัดเทียมกับ ประเทศในภูมิภาค สามารถสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้ง พัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และกิจการอวกาศ โดยเน้นให้เกิดการบูรณาการ ความเป็น มาตรฐาน และความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายในกระทรวง กลาโหม

6) พัฒนาการฝึกกำลังกับทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อการป้องกันประเทศ ด้วยการนำพลังอำนาจแห่งชาติ ในทุกๆ ด้านมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการกิจเพื่อความมั่นคง ร่วมกับ กระทรวงกลาโหม โดยในยามปกติกระทรวงกลาโหมจะต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ประเทศ ด้วยการช่วยพัฒนาพลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนนโยบาย เร่งด่วนของรัฐบาล โดยเฉพาะการสร้างความปลอดภัย สมานฉันท์ของคนในชาติและฟื้นฟู ประชาธิปไตย การสนับสนุนการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสถียรและการเร่งนำสันติสุข และความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งสนับสนุน การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง การช่วยเหลือประชาชน การ แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาภัยพิบัติ โดยเฉพาะอุทกภัย การร่วมจัดการ กับปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ ได้แก่ ยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โจรสลัด และภัยจากเครือข่าย อินเทอร์เน็ต

2.4.2 นโยบายเฉพาะ

1) กองทัพต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสม กะทัดรัด ทันสมัย มีความสมดุลระหว่าง หน่วยปฏิบัติกับหน่วยควบคุมบังคับบัญชา พร้อมรองรับภารกิจสภาพแวดล้อมปัจจุบันและในอนาคต โดยการขยายหน่วยหรือจัดตั้งหน่วยใหม่จะต้องมีเหตุผลรองรับชัดเจน

2) พัฒนางานด้านกำลังพลให้สอดคล้องกับโครงสร้างกองทัพ สามารถตอบสนอง การปฏิบัติการกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้าราชการ พลเรือนกลาโหม ให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ

3) พัฒนาการฝึกร่วมระหว่างเหล่าทัพ และการฝึกร่วม/ผสม กับมิตรประเทศให้ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีความสมจริง รวมทั้ง ให้เพิ่มเติม การฝึกที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจอื่นๆ ของทหาร เช่น การฝึกบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

4) จัดให้มีพื้นที่ฝึกของแต่ละเหล่าทัพ และพื้นที่ฝึกร่วมระหว่างเหล่าทัพให้เหมาะสม โดยพื้นที่ฝึกดังกล่าวจะต้องมีมาตรการในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ปรับปรุงการศึกษาของกองทัพแต่ละระดับ ให้มีหลักสูตรที่สามารถพัฒนาบุคลากร ที่เข้ารับการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดอย่างแท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ที่มีบุคลากรระดับสูงเข้ารับการศึกษาลำดับแรก

2.5 การทูตทหารอาเซียน : จาก DMM ถึง ADMM-Plus ภายใต้ร่มการเมืองความมั่นคงอาเซียน

กรอบความร่วมมือ ADMM นี้ ได้พยายามให้ความสำคัญต่อการเพิ่มปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในทุกระดับ เพื่อสร้างฐานรากของความร่วมมือให้แข็งแกร่ง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียน ภายใต้พิมพ์เขียวประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (Asean Political-Security Community: APSC) โดยขยายสาขาความร่วมมือไปยังกรอบ ADMM-Plus เพิ่มเติม

2.5.1 ที่มาของ ADMM-Plus (Asean Defence Minister's Meeting-Plus: ADMM-Plus)

การจัดตั้ง ADMM-Plus สืบเนื่องมาจากผลสำเร็จภายหลังจัดตั้งการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน หรือ ADMM ซึ่งถือว่าเป็นความสำคัญครั้งประวัติศาสตร์ และยังสะท้อนให้เห็นถึงเสาหลักของความร่วมมือ ในด้านความมั่นคงของอาเซียนที่มีพัฒนาการยิ่งขึ้น โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงดังกล่าว สืบเนื่องมาจากที่ผ่านมา สภาวะแวดล้อมทางด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความมั่นคง อย่างสลับซับซ้อนทั้งประเด็นความมั่นคงรูปแบบเดิม (traditional security) และประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) อาทิ การก่อการร้าย การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาทุกข์จากภัยพิบัติ ตลอดจนความร่วมมือทั้งภายในอาเซียนและประเทศต่างๆ ในเอเชียแปซิฟิก ประเทศอื่นๆ ที่ไม่ได้ร่วมอยู่ในวงภาคีอาเซียน ได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามาสานสัมพันธ์กับอาเซียนทั้งในประเด็นด้านการป้องกันและความมั่นคง ดังนั้น การเปิดกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในลักษณะพหุภาคี ถือเป็น การเปิดกว้างและอำนวยความสะดวก ในการสร้างช่องทางเพื่อให้เกิดการสื่อสาร และความร่วมมือเพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียน และความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการเกี่ยวพันกับประเทศนอกภูมิภาคนั้น จะส่งผลประโยชน์ต่ออาเซียน ในแง่ที่ว่าเป็นการนำมาซึ่งความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ แก่อาเซียนมากขึ้น ตลอดจนทัศนคติ และทรัพยากรจากประเทศภายนอกอาเซียนที่ร่วมเผชิญความท้าทายด้านความมั่นคง ร่วมกัน

2.5.2 เป้าหมายในการจัดตั้ง ADMM-Plus

แนวคิดในการจัดตั้ง ADMM เกิดขึ้นหลังการปฏิญาณตนในที่ประชุม ADMM เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 2006 ที่ประชุม ADMM กล่าวไว้ว่าความร่วมมือที่เพิ่มขึ้นนั้นต้องมีลักษณะ “เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และมุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก” (open, flexible and outward-looking)

ความร่วมมือดังกล่าวถือเป็นการเกี่ยวข้องกับมิตร และประเทศคู่เจรจาของอาเซียนเชิงรุก ในการสนับสนุนให้เกิดสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค กล่าวคือ การจัดตั้ง ADMM-Plus ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ ADMM ที่จะส่งเสริมให้ประเทศนอกภูมิภาคเข้ามาเกี่ยวข้องกับอาเซียน ทั้งในลักษณะที่เป็นมิตรและเป็นประเทศคู่เจรจา โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

- 1) เพื่อยังประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน การสร้างศักยภาพเพื่อรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงร่วมกัน รวมทั้งเพื่อตระหนักถึงความแตกต่างของประเทศสมาชิกด้วย
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นระหว่างประเทศคู่เจรจา ผ่านการสร้างกรอบหรือด้านความมั่นคงอย่างโปร่งใส
- 3) เพื่อเพิ่มพูนสันติภาพและเสถียรภาพผ่านความร่วมมือด้านการป้องกันและความมั่นคงในภูมิภาคจากความท้าทายในมิติความมั่นคงข้ามชาติที่ต้องเผชิญ
- 4) เพื่อสนับสนุนและตระหนักถึงประชาคมความมั่นคงอาเซียน โดยให้เป็นไปตามเงื่อนไขจากปฏิญญาบาหลี่ 2 (Bali Concord II) โดยมีเจตจำนงเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านสันติภาพ เสถียรภาพ ประชาธิปไตย และความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค โดยประเทศสมาชิกอาเซียนต้องดำรงอยู่ได้อย่างสันติ ทั้งในระดับรายประเทศและในระดับโลก
- 5) เพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action) เพื่อให้อาเซียนสร้างสันติภาพ ความปลอดภัย และความรุ่งเรืองแก่อาเซียน โดยสามารถปรับตัวเพื่อสานสัมพันธ์กับประเทศภายนอกอาเซียน ทั้งในประเทศมิตร และประเทศคู่เจรจา

2.5.3 หลักการของ ADMM-Plus

- 1) อาเซียนจะเป็นศูนย์กลางความร่วมมือรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนบวก (ADMM-Plus) โดยอาเซียนจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับมิตรอาเซียนและประเทศคู่เจรจา
- 2) ADMM-Plus จะยึดหลักการอาเซียน คือ ไม่แทรกแซงกิจการภายใน ใช้การตัดสินใจตามหลักฉันทามติ มีความยืดหยุ่นทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค เคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐ โดยให้ระลึกไว้ว่า ADMM-Plus นี้ เป็นเวทีหารือในด้านการป้องกันและความมั่นคงร่วมกัน มีใช้ลักษณะของวงภาคีแบบพันธมิตรทางทหาร
- 3) ADMM-Plus จำเป็นต้องเปิดกว้างและครอบคลุม โดย ADMM-Plus ต้องมีบทบาทสร้างสรรค์เชิงรุกในการสนับสนุน ให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาค
- 4) ความร่วมมือภายใน ADMM-Plus ควรตั้งอยู่บนฐานการเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย
- 5) ADMM-Plus นำไปสู่การรับผิดชอบร่วมกัน ผ่านการพัฒนาความเข้าใจร่วมกันในประเด็นว่าด้วยความมั่นคง
- 6) ADMM-Plus เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างคุณค่าและทำให้ความร่วมมือ ADMM สมบูรณ์

2.5.4 แนวคิดหลักของ ADMM-Plus

การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) ครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 2007 ได้รับรองแนวคิด ADMM-Plus ไว้ โดยกระบวนการของ ADMM-Plus ถือเป็นเครื่องมือในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ

กับประเทศคู่เจรจา ความร่วมมือด้านการป้องกันและความมั่นคง โดยหลักการสำคัญสำหรับการจัดตั้ง ADMM-Plus ได้แก่

1) แนวคิดว่าด้วยหลักการ ADMM-Plus สำหรับสมาชิก (Concept Paper on ADMM-Plus Principles for Membership) ซึ่งรับรองกันในที่ประชุม ADMM ณ พัทยา ประเทศไทย ค.ศ. 2009

2) แนวคิดว่าด้วยโครงสร้างและองค์ประกอบของ ADMM-Plus (Concept Paper on ADMM-Plus: Configuration and Composition)

3) แนวคิดว่าด้วยวิธีการและกระบวนการของ ADMM-Plus (Concept Paper on ADMM-Plus: Modalities and Procedures) ซึ่งได้รับรองในที่ประชุม ADMM เมื่อ ค.ศ. 2010 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม

การให้คำปฏิญาณตนของวงภาคีความร่วมมือ ADMM-Plus นี้ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ. 2010 โดยเห็นพ้องที่จะให้ความร่วมมือเชิงปฏิบัติการใน 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) ความมั่นคงในน่านน้ำ (maritime security)
- 2) การต่อต้านการก่อการร้าย (counter-terrorism)
- 3) การจัดการภัยพิบัติ (disaster management)
- 4) การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพ (peacekeeping operations)
- 5) การแพทย์ทหาร (military medicine)

ในการนี้ เพื่อให้ความร่วมมือทั้ง 5 ประเด็นนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น จึงนำไปสู่การสร้างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งเรียกว่า Experts' Working Groups หรือเรียกย่อๆ ว่า EWGs โดยให้ถือว่าเป็นกลุ่มงานสำคัญในการให้ความร่วมมือเชิงปฏิบัติการเป็นอันดับ ต้นๆ

ทั้งนี้ วงภาคี ADMM-Plus จะมีการจัดประชุมขึ้นทุกๆ 2 ปี ซึ่งทุกฝ่ายเห็นพ้องที่จะให้มีการฝึกด้าน HADR และการแพทย์ทหารในระหว่างวันที่ 16-20 มิถุนายน ค.ศ. 2013 และการจัดประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ 2 จะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 ณ ประเทศบรูไน

2.6 กองทัพกับพันธกิจด้านต่างประเทศ

กองทัพทั่วโลกมีหน้าที่ในด้านต่างประเทศในฐานะที่กองทัพเป็นหนึ่งในกลไกของรัฐบาล และใช้การทูตทหาร (defence diplomacy) เป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ดังกล่าว

ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของ กท.

- 1) วัตถุประสงค์ในการป้องกันประเทศ

จากการพิจารณาหลักการสำคัญด้านการป้องกันประเทศ และสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการป้องกันประเทศ ดังนี้

(1) เพื่อป้องกันและรักษาเอกราชอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนของชาติจากการรุกราน ด้วยกำลัง

(2) เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

(3) เพื่อปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(4) เพื่อพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการแก้ปัญหาของชาติ

(5) เพื่อเสริมความมั่นคง และรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ภายในประเทศ

(6) เพื่อขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศ ในภูมิภาคอื่นๆ

(7) เพื่อสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ

2) แนวความคิดทางยุทธศาสตร์

การดำเนินการของกระทรวงกลาโหม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันประเทศ ยังคงยึดถือแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation) : หมายถึง การพิจารณาใช้ทรัพยากรทางทหารในการสนับสนุนรัฐบาลโดยสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และประเทศมหาอำนาจต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างบรรยากาศ ความเป็นมิตร รักษาความเป็นกลาง ลดเงื่อนไขและลดโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมทั้งป้องกัน มิให้ความขัดแย้งขยายขอบเขตออกไปนอกเหนือการควบคุม โดยยึดมั่นในหลักการแนวความคิด เชิงป้องกัน (Preventive) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเชิงรุกก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น หากความขัดแย้ง เกิดขึ้นแล้วต้องสามารถควบคุมได้ทันเวลา โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความมี เกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประเทศพึงจะได้รับ สำหรับ ความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ขึ้นอยู่กับนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลใน การประสานประโยชน์ร่วมกับประเทศต่างๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยปราศจากการ แทรกแซงของประเทศมหาอำนาจ กองทัพเป็นเครื่องมือประการหนึ่งของประเทศในการเสริมสร้าง ความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยการดำเนินกิจกรรมทางทหาร ซึ่งประกอบด้วย การทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy) ได้แก่ การพบปะหารือและการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหาร การดำเนินการของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร รวมทั้งการพัฒนาสัมพันธระหว่างหน่วยทหารอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาพื้นที่ข้ามชายแดน (Cross-Border development) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ร่วมกันของประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกัน สามารถลดเงื่อนไขของปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความ แตกต่างทางเศรษฐกิจได้ และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peace operations) ในภูมิภาคต่างๆ ภายใต้กรอบสหประชาชาติ องค์กรเพื่อสันติภาพ และกลุ่มประเทศมหาอำนาจ บนพื้นฐานของ ผลประโยชน์แห่งชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

(2) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence) : หมายถึง การนาทรัพยากร ที่เป็นพลังอำนาจของชาติทุกประเภท ในทุกมิติทั้งด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาบูรณาการอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นระบบตั้งแต่ยามปกติ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของชาติ รวมทั้งชดเชยอำนาจกำลังรบของกองทัพที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการเตรียมการ และกระทำ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในยามปกติและยามสงคราม ความสำเร็จของการผนึกกำลังป้องกันประเทศ ขึ้นอยู่กับ

การเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ของรัฐบาล ตลอดจนการวางแผน และเตรียมการเพื่อบูรณาการพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดศักยภาพในการป้องกันประเทศสูงสุดตั้งแต่ยามปกติ โดยทุกส่วนของสังคมยอมรับและเห็นด้วย กับบทบาทและหน้าที่ของตนตามที่กำหนด และมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ในส่วนของกองทัพในยามปกติจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ พัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในรูปแบบต่างๆ ในกรอบของการปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงคราม เพื่อสร้างความสงบและความมีเสถียรภาพให้แก่สังคมไทย รวมทั้งสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (Human security) ในภาพรวม ในยามสงครามกองทัพจะมีบทบาทในการป้องกันประเทศร่วมกับพลังอำนาจของชาติด้านอื่นๆ ตามแผนที่กำหนด โดยกองทัพจะต้องมีศักยภาพ และขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของแนวคิดนี้ คือความสามัคคีของคนในชาติจากการมีศูนยร่วมจิตใจเดียวกัน ซึ่งกองทัพสามารถสนับสนุนการดำเนินการนี้ได้โดยการถวายความจงรักภักดี ปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการสนับสนุนการปลูกฝังประชาชนให้มีจิตสำนึกดังกล่าว

(3) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence) หมายถึง การจัดเตรียมกำลัง เสริมสร้างพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรทางทหารทั้งหมดให้กองทัพสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความพร้อมในการใช้กำลังเพื่อการป้องปราม การแก้ไขและยุติความขัดแย้งโดยที่ฝ่ายเราเป็นฝ่ายได้เปรียบ โดยมุ่งเน้นมาตรการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่อง และเชิงลึกในทุกสถานการณ์ มีระบบแจ้งเตือนและเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับสถานการณ์ทั้งในยามปกติและยามสงคราม สามารถปฏิบัติการรบได้หนึ่งด้านและป้องกันอีกหนึ่งด้านในเวลาในเดียวกัน การปฏิบัติการทางทหารต้องใช้การปฏิบัติในลักษณะของการรวบรวมเป็นหลัก โดยยึดมั่นในหลักการ การมีกำลังรบเพื่อป้องกันตนเอง และพยายามให้พื้นที่การรบแตกหักอยู่บริเวณแนวชายแดน และใช้หน่วยที่คล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ ที่จัดเตรียมไว้เข้าคลี่คลายสถานการณ์ในขั้นต้น พร้อมขยายกำลังได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความสำเร็จของการป้องกันเชิงรุกขึ้นอยู่กับการวางแผนในการเสริมสร้าง การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของกำลังพล ยุทธโธปกรณ์ และการบริหารจัดการให้มีความพร้อมทั้งในเรื่องของแนวความคิด หลักนิยม ขนาดของกำลัง การจัดหน่วย และยุทธโธปกรณ์ ความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักในการใช้กำลังเพื่อการป้องปราม และหากเกิดปัญหาความขัดแย้งถึงขั้นต้องใช้กำลังจะต้องปฏิบัติการอย่างรวดเร็ว และสามารถยุติการรบได้ในลักษณะที่ฝ่ายเราเป็นฝ่ายได้เปรียบในการเจรจาต่อรอง ทั้งจะต้องมีมาตรการระวังป้องกัน มาตรการด้านการข่าวเชิงลึก มาตรการแจ้งเตือนและเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพ การฝึก การศึกษา และฝึกการปฏิบัติการในพื้นที่จริง รวมทั้งมาตรการการขยายกำลังได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ และต้องจัดให้มีระบบบัญชาการควบคุมการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยุติปัญหาและข้อขัดแย้งในขั้นต้น ในห้วงเวลา ก่อนหรือระหว่างปฏิบัติการรบ จะต้องมีการพัฒนาสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และประเทศมหาอำนาจต่างๆ เพื่อเป็นแนวร่วมทางความคิดในการเจรจาเพื่อยุติความรุนแรง ลดความหวาดระแวง และสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาศักยภาพของกองทัพให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการ เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งชาติ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ การพัฒนาประเทศ การสร้างความสมานฉันท์ในประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลและสังคม

2.7 การทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy)

คือความพยายามที่มุ่งเพื่อเป้าประสงค์ของนโยบายการต่างประเทศของรัฐ โดยการใช้เครื่องมือและขีดความสามารถทางทหารอย่างสันติ สมาชิกผู้แทนราษฎร Jim Murphy พรรคฝ่ายค้านแห่งสหราชอาณาจักรได้กล่าวถึงความสำเร็จของการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพอังกฤษในประเทศอัฟกานิสถาน ไว้ว่า ความสำเร็จของการปฏิบัติการทางทหารในอัฟกานิสถาน และในพื้นที่อื่นๆ นั้นต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างแนวหน้ากับแนวหลังที่ดีกว่าเดิม เพื่อให้ได้มาซึ่งการสื่อสารที่ดี ที่ว่านี่เราจำเป็นต้องทำอย่างยิ่งที่จะต้องทำลายกำแพงที่ขวางกั้นระหว่าง การทูต การทหาร และพลเรือน ออกไปให้สิ้น

ในสภาพของโลยุคโลกาภิวัตน์ที่เราอาศัยอยู่ในขณะนี้ ได้มีภัยคุกคามชนิดใหม่อุบัติขึ้นอย่างมากมาย ประกอบกับแรงกดดันด้านเงินทุนและงบประมาณที่จำกัดของทุกประเทศนั้น เป็นผลทำให้ในปัจจุบันการสร้างพันธมิตร และความร่วมมือระหว่างประเทศกลายเป็นประเด็นหลักที่ได้รับ ความสนใจของนโยบายด้านการป้องกันประเทศของนานาประเทศ การมีนโยบายป้องกันประเทศแบบพหุภาคีโดยอาศัยการคบหาหุ้นส่วนใหม่ๆ และความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนจากทั่วโลกจึงมีความสำคัญยิ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งขีดความสามารถในการเข้าถึงประชาคมโลกและอำนาจในการต่อรอง ในเวทีโลก

ความเป็นมาของการทูตโดยฝ่ายทหาร

การทูตโดยฝ่ายทหารเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมระหว่างประเทศซึ่งมีงานด้านการทหารเข้ามาเกี่ยวข้อง การทูตโดยฝ่ายทหารกำเนิดขึ้นในยุคหลังสงครามเย็น ด้วยความพยายามของกระทรวงกลาโหมสหราชอาณาจักร ในการที่จะทำให้ประเทศในโลกตะวันตกทั้งหลาย ยอมรับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของนานาชาติ ถึงแม้ว่าคำจำกัดความของการทูตโดยฝ่ายทหารได้ถูก กำหนดขึ้นในประเทศตะวันตกก็ตาม แต่การปฏิบัติได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

ในปัจจุบันยังไม่มีการยอมรับคำจำกัดความของคำว่า การทูตโดยฝ่ายทหารอย่างเป็นทางการ เราสามารถเข้าใจถึงกรอบแนวคิดดังกล่าวได้ว่าการทูตโดยฝ่ายทหารนั้น เป็นการใช้ทรัพยากรด้านการทหารทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์เชิงบวก ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบพหุภาคีของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้การทูตโดยฝ่ายทหารไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร หากแต่ควรรวมไปถึง การแลกเปลี่ยนกำลังพล การเยือนของเรือรบและเครื่องบิน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูง การประชุมสองฝ่ายหรือการประชุมของฝ่ายเสนาธิการ การแลกเปลี่ยนการฝึก การประชุมด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค การประชุมกำหนดมาตรการเสริมสร้างความมั่นคงและความมั่นใจ และกิจกรรมจำกัดขอบเขตการสะสมอาวุธ เป็นต้น

กองทัพสหราชอาณาจักรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทูตโดยฝ่ายทหาร โดยได้ กำหนดการทูตโดยฝ่ายทหารไว้ใน 1 ใน 8 ภารกิจของกองทัพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะขจัดภัย คุกคาม สร้างและดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่น พร้อมทั้งให้ช่วยเหลือในการพัฒนากองทัพให้เป็นที่ยอมรับ และน่าเชื่อถือในวิธีทางแห่งประชาธิปไตยแก่มิตรประเทศ ด้วยความมุ่งหวังที่ผลสำเร็จของการ ดำเนินการส่งผลไปยังความพยายามในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น โดยมาก แล้วการดำเนินการการทูตโดยฝ่ายทหารมักเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหม และกระทรวง

การพัฒนาของประเทศนั้นๆ เพื่อให้เกิดการความประสานสอดคล้องในการทำงานของหน่วยงานรัฐบาลหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของการกำหนดแนวคิดการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพสหราชอาณาจักรนั้น เพื่อประสานรอยร้าวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากสหภาพโซเวียตล่มสลาย โดยมีกรอบแนวความคิดอย่างกว้างๆ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันมาก่อน ซึ่งมาตรการหนึ่งในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับนานาชาติของประเทศเหล่านั้น

พลอากาศตรี Ng Chee Khem อดีตผู้บัญชาการทหารอากาศของสิงคโปร์กล่าวไว้ว่า เมื่อกล่าวถึงการทูตโดยฝ่ายทหารนั้น มีความมุ่งหวังที่จะได้มาซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกองทัพมิตรประเทศเพื่อที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดสภาวะความมั่นคงระหว่างประเทศในภูมิภาค ทั้งนี้การทูตโดยฝ่ายทหารมักจะเกี่ยวข้องกับการป้องกันความขัดแย้ง โดยมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับ การทูตเรือปืน ซึ่งมีความมุ่งหมายหลักในการที่จะแสดงกำลังเพื่อหวนเกรงต่อประเทศที่แสดงตนเป็นศัตรู กล่าวโดยสรุป การทูตโดยฝ่ายทหารนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นเครื่องมือทางนโยบายของรัฐซึ่งบูรณาการพลังอำนาจทางทหารและการทูตเข้าด้วยกัน เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และขจัดวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้น

2.8 แนวคิดการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพมิตรประเทศ

ถึงแม้ว่าการทูตโดยฝ่ายทหารได้กำเนิดขึ้นด้วยความพยายาม ในการที่จะเสริมสร้างความร่วมมือของประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันออกก็ตาม แต่หากวิเคราะห์ลึกลงไปแล้ว แนวคิดและการปฏิบัตินั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกองทัพของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นได้

2.8.1 สาธารณรัฐสิงคโปร์

แนวความคิดในด้านการป้องกันประเทศของสิงคโปร์ออกแบบด้วยสภาพแวดล้อมสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ การป้องกันเอกราช และข้อจำกัดทางด้านภูมิศาสตร์ของประเทศ ด้วยความเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก ทำให้สิงคโปร์ขาดแคลนทรัพยากร และความได้เปรียบทางธรรมชาติ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ในขณะที่ประเทศทั่วโลกได้เปิดเส้นทางการค้าเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจการค้าโลก ด้วยเหตุนี้เพื่อความอยู่รอดของประเทศจึงทำให้สิงคโปร์ต้องพึ่งพาสภาวะที่มั่นคงและสงบสุขของภูมิภาคเป็นอย่างมาก สิงคโปร์มีความคิดว่าการมีการป้องกันประเทศที่เข้มแข็งนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการได้มาซึ่งความมั่นคงและสงบสุข และเอกราช อธิปไตยของประเทศได้รับการคุ้มครองและปกป้องในเวลาเดียวกัน

นโยบายการป้องกันประเทศของสิงคโปร์ มีพื้นฐานอยู่บนสองเสาหลัก ได้แก่ การป้องปราม และการทูต ความสำเร็จของการป้องปรามนั้น ได้มาจากการที่มีกองทัพที่มีประสิทธิภาพประกอบกับความสามารถในการฟื้นตัวที่รวดเร็วของประเทศภายใต้การบริหารจัดการแบบการป้องกันเบ็ดเสร็จ โดยยึดถือแนวทางการใช้จ่ายด้านการป้องกันประเทศ อย่างรอบคอบและมั่นคง สำหรับเสาหลักทางด้านทูตนั้นได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง ผ่านช่องทางความร่วมมือทางทหารต่างๆ ที่สามารถกระทำได้นอกจากนั้น สิงคโปร์เป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมระหว่างประเทศ ในการก่อร่างสร้างระบบการบริหารองค์กรซึ่งประเทศสมาชิกอื่นให้การยอมรับ

กองทัพสิงคโปร์ต้องการที่จะสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์แบบทวิภาคี ที่แข็งแกร่งกับประเทศในภูมิภาคและนานาชาติทั่วโลก การมีปฏิสัมพันธ์กับกองทัพมิตรประเทศนับเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของกองทัพซึ่งอาจรวมถึง การแลกเปลี่ยนการเยือน การฝึกพร้อม ไปจนถึงการแลกเปลี่ยนที่นึ่งการศึกษาในสถาบันวิชาการทหาร การที่มีเครือข่ายของความสัมพันธ์ด้านการทหาร จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงในภูมิภาค โดยอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน การสร้างความเชื่อมั่น และให้การสนับสนุนความร่วมมือทางทหาร เพื่อขจัดความท้าทายด้านความมั่นคงร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสดี ที่กำลังพลของกองทัพสิงคโปร์จะได้เรียนรู้ และได้รับการฝึกฝนจากมิตรประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงการแลกเปลี่ยนการฝึก และความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ

ประเทศสิงคโปร์มีนโยบายที่จะสนับสนุนให้เกิดและดำรงไว้ ซึ่งความมั่นคงระหว่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะจำกัดด้วยทรัพยากรบุคคลก็ตาม สิงคโปร์พร้อมที่จะสนับสนุนความชำนาญการในเรื่องจำเพาะซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากมิตรประเทศ จากความพยายามเหล่านี้เป็นผลทำให้เกิดความมั่นคงของสิงคโปร์เองด้วย

2.8.2 ราชอาณาจักรสเปน

กระทรวงกลาโหมสเปน ได้บรรจุภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารไว้อย่างเป็นทางการเมื่อปี 2003 โดยให้คำจำกัดความว่า การทูตโดยฝ่ายทหารคือกิจกรรมด้านการต่างประเทศ ซึ่งจัดขึ้นบนพื้นฐานของข้อตกลงและความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศ เพื่อให้นโยบายการป้องกันประเทศประสบความสำเร็จ โดยสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศควบคู่กันไป กิจกรรมด้านการต่างประเทศดังกล่าวประกอบด้วย

- การป้องกันความขัดแย้ง โดยใช้ช่องทางการปฏิสัมพันธ์ทางทหารให้เกิดความโปร่งใส ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ และแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน

- การส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูประบบการรักษาความมั่นคงและการป้องกันประเทศบนพื้นฐานแห่งประชาธิปไตย

- ให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันตนเองของมิตรประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ

จากคำจำกัดความข้างต้น วัตถุประสงค์ของการทูตโดยฝ่ายทหารของกลาโหมสเปนมีดังต่อไปนี้-

- 1) ดำรงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคู่เจรจาที่มีความสำคัญกับผลประโยชน์ของประเทศ โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางด้านการทหารทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนความเข้าใจ ความรู้ และความมั่นใจ

- 2) ให้การสนับสนุนในการจัดตั้งและเสริมสร้างความมั่นคงของระเบียบโลก โดยใช้ความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศ

- 3) ให้การสนับสนุนด้านการทหารต่อความพยายามของมิตรประเทศ ในการพัฒนาโครงสร้างประชาธิปไตยของประเทศนั้นๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการป้องกันข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

4) สร้างขอบข่ายการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการทหาร ความสัมพันธ์ทวิภาคี ข้อตกลงทางการเมือง และความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

สำหรับสเปนแล้วการทูตโดยฝ่ายทหารนับว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ยังเป็นที่ยังที่กองทัพสเปนต้องกำหนดค่าจำกัดความของภารกิจให้แน่ชัดเพื่อที่จะสามารถกำหนดขอบเขตของการทำงาน โดยให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างประสานสอดคล้อง ทั้งนี้การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของนโยบายด้านการต่างประเทศย่อมเป็นสิ่งสำคัญ

2.8.3 อินเดีย

กองทัพอินเดียได้ให้ความสำคัญกับการทูตโดยฝ่ายทหารตั้งแต่ปี 1992 ทั้งนี้กรอบความคิดของกองทัพอินเดียต้องการที่จะเพิ่มพูนความมั่นคง และความปลอดภัยของประเทศ โดยการเปลี่ยนแปลง ทศนคติ และแนวความคิด หรืออีกนัยหนึ่ง การทูตโดยฝ่ายทหารคือวิธีการหนึ่งในการปลดอาวุธแนวความคิด กองทัพอินเดียมองว่าภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารควรประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านการต่างประเทศต่าง เช่น

- โครงการแลกเปลี่ยนการฝึกและศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ที่นั่งการศึกษาในสถาบันวิชาการทหารกับกำลังพลจากมิตรประเทศ

- การแลกเปลี่ยนกำลังพลปฏิบัติงาน ชุดครูฝึกทางทหาร และการเยี่ยมตัวผู้ชำนาญการทางทหารเพื่อไปปฏิบัติงานให้กับรัฐบาลของมิตรประเทศ

- การแลกเปลี่ยนการเยือนของ เรือรบ เครื่องบิน และหน่วยทหาร

- การแลกเปลี่ยนการเยือนทางทหารในทุกระดับ

- การประชุม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.9 กองทัพไทยกับอาเซียน

นับจากสิ้นสุดสงครามเย็น โลกได้พัฒนาเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของผู้คน สินค้า และการบริการได้เพิ่มจำนวนขึ้นในอัตราที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เกิดความเชื่อมโยงอย่างกว้างขวางที่ทำให้บุคคลหรือผู้มีบทบาทที่ไม่ใช่รัฐ (Non-state actor) ทั้งที่ประสงค์ดีและร้ายต่างก็มีอิทธิพลมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับโลก ภูมิภาค หรือภายในรัฐชาติหนึ่งชาติได้อันส่งผลให้เกิดความท้าทาย ต่อความเป็นรัฐชาติ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้รับการกระตุ้นเทคโนโลยีทันสมัยที่นำมาใช้ในการแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่ และนำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้ช่วยบรรเทาความยากจนของประชากร และนำไปสู่ศูนย์อำนาจใหม่ของโลก หลายชาติพยายามที่จะมีบทบาทมากขึ้นทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านความมั่นคงปลอดภัยและความกินดีอยู่ดี อย่างไรก็ตาม การเร่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกินสมดุลนำมาซึ่งผลการทำลายสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนและแย่งชิงทรัพยากรและแหล่งพลังงาน รวมทั้ง ยังเป็นการเร่งให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่รุนแรงตามมา และด้วยโลกที่เชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน เหตุการณ์ในมุมหนึ่งของโลกย่อมเห็นและรับทราบได้ในอีกมุมหนึ่ง และยิ่งไปกว่านั้น

ในแต่ละจุดภายในรัฐชาติหนึ่งยังได้รับผลกระทบจากภาวะและเหตุการณ์ต่างๆ ภายนอกประเทศมากยิ่งขึ้น

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การเชื่อมโยงในมิติต่างๆ รวดเร็วขึ้น โลกไซเบอร์มีผลต่อวัฒนธรรมวิถีชีวิต ทศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการเรียนรู้ และพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน รวมทั้งทำให้แนวโน้มของความเสียดังกล่าวมีความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่เกิดจากการคุกคาม ทางไซเบอร์มีสูงขึ้น โดยปัจจุบันหลายประเทศมีความขัดแย้งระหว่างกันได้มีการพัฒนาความสามารถในการคุกคามทางไซเบอร์ เพื่อลดความสามารถของฝ่ายตรงข้าม ทั้งความสามารถโดยทั่วไปของประเทศและความสามารถของกองทัพ ซึ่งทำให้หลายประเทศให้ความสำคัญต่อการคุกคามดังกล่าวและพัฒนาวิธีการป้องกันการคุกคามนี้จากฝ่ายตรงข้ามมากขึ้น

ในขอบเขตประเทศเพื่อนบ้าน กระทรวงกลาโหมให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในทุกมิติ และทุกระดับเป็นอันดับแรก ไม่เพียงเพื่อเสริมสร้างรักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสองฝ่าย แต่เพื่อความเจริญและความสงบสุขของภูมิภาคโดยรวม ในแง่ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน สามารถเป็นทั้งปัจจัยบวก และความท้าทาย ทำให้ความสัมพันธ์มีความละเอียดอ่อน และซับซ้อน ซึ่งหากสามารถใช้เป็นประโยชน์จากปัจจัยดังกล่าวในทางสร้างสรรค์ได้ก็จะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่ง และเป็นเอกภาพของภูมิภาคได้

ประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญอย่างมากต่อการรักษาความมั่นคงและการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ทั้งในบริเวณชายแดนและของประเทศโดยรวม ซึ่งความสำคัญนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 กระทรวงกลาโหมดำเนินนโยบายภายใต้เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง มุ่งเน้นการลดความหวาดระแวงของประเทศเพื่อนบ้าน และเสริมสร้างความไว้วางใจ รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะด้านการทหาร และความมั่นคง รวมทั้งใช้กลไกที่มีอยู่ เช่น GBC JBC RBC เพื่อคลี่คลายปัญหาขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นตามแนวชายแดน ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงกำหนดแนวนโยบาย ทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

2.9.1 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

1) ต้องมีขีดความสามารถในการกระชับความสัมพันธ์กับผู้นำทางทหารระดับสูงของประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการดำเนินงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร การแลกเปลี่ยนการเยือน และการดำเนินการอื่นๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมในเชิงสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ ทั้งสองฝ่ายเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร รักษาความเป็นกลาง ลดเงื่อนไขและลดโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งกับประเทศใดก็ตาม

2) ต้องมีขีดความสามารถในการจัดการศึกษาอบรมกำลังพลให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศ รู้เท่าทันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศต่างๆ รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย

2.9.2 การดำเนินการทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy)

1) คณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงกลาโหมหรือฝ่ายทหารของไทยกับกระทรวงกลาโหม หรือฝ่ายทหารประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้ง คณะกรรมการร่วมระหว่างส่วนราชการต่างๆ ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในทุกระดับต้องมีขีดความสามารถในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้น

2) กำลังป้องกันชายแดนของกองทัพ จะต้องมีขีดความสามารถในการใช้มาตรการทางการทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อไม่ให้เกิดหรือลดความขัดแย้งในระดับพื้นที่

3) ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารในบทบาทด้านการทูตโดยฝ่ายทหาร ในฐานะตัวแทนของกระทรวงกลาโหม และกองทัพในต่างประเทศ จะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการด้านการข่าว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านความมั่นคง และงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารอื่นๆ ตามนโยบายการต่างประเทศ และนโยบายด้านความมั่นคงของชาติ

2.9.3 การพัฒนาความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหมประเทศเพื่อนบ้าน ในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน

1) ต้องมีขีดความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหม ประเทศเพื่อนบ้าน ในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน

2) ต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดความผูกพันทางผลประโยชน์ร่วมกัน และลดปัญหาความขัดแย้ง และการกระทบกระทั่งระหว่างกองกำลังของฝ่ายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

3) ต้องมีขีดความสามารถในการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งด้านการฝึกซ้อม/ผสมการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีทางทหาร เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ และเทคโนโลยีทางทหาร ตลอดจนให้ได้รับทักษะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติร่วมกันทั้งปัจจุบันและอนาคต

4) ต้องมีขีดความสามารถในการสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาประเทศตามแนวความคิดการพัฒนาพื้นที่ข้ามชายแดน (Cross-Border Development) ด้วยกำลังทรัพยากรของกระทรวงกลาโหมที่มีอยู่ เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกของประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทย และลดเงื่อนไขความขัดแย้ง ตลอดจนสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความมั่นคงร่วมกันในระยะยาว

2.9.4 ความร่วมมือกับเพื่อนบ้านในการแลกเปลี่ยนข่าวกรองเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ลดหรือยุติการช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งทำความเข้าใจกับประเทศที่ให้การสนับสนุน กลุ่มก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ให้ลดหรือยุติการช่วยเหลือ

ต้องมีขีดความสามารถในการประสานงานด้านการข่าวกับเพื่อนบ้าน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ไม่หวังดีต่อประเทศไทย กลุ่มก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติทุกกลุ่มที่มีแนวโน้มจะเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย รวมทั้งมีขีดความสามารถในการทำความเข้าใจกับเพื่อนบ้าน เพื่อลดหรือยุติการช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ และช่วยทำความเข้าใจกับประเทศที่ให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ให้ลดหรือยุติการช่วยเหลือ

2.9.5 ขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน และดำเนินการไม่ให้เกิดกลุ่มบุคคลใดๆ เข้ามาใช้พื้นที่ประเทศไทย ในการสร้างปัญหาให้กับประเทศเพื่อนบ้าน

2.9.6 การเสริมสร้างความมั่นคงของประชาคมอาเซียนให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ

- 1) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียน กับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่
- 2) ต้องมีขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหาร รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน
- 3) ต้องมีขีดความสามารถในการสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกรอบอาเซียน
- 4) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน
- 5) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านโครงการปฏิสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
- 6) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงร่วมกันในอาเซียน
- 7) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในกรอบอาเซียน
- 8) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านการแพทย์ทางทหารในกรอบอาเซียน
- 9) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในกรอบอาเซียน
- 10) ต้องมีขีดความสามารถด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ
- 11) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ
- 12) ต้องมีขีดความสามารถในการพัฒนาความร่วมมือด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม
- 13) ต้องมีขีดความสามารถในการสนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการใช้ศักยภาพที่กระทรวงกลาโหมมีอยู่
- 14) หน่วยในกระทรวงกลาโหมต้องมีการจัดหน่วย ให้สามารถรองรับการดำเนินการในกรอบอาเซียนได้อย่างเหมาะสม
- 15) กำลังพลที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่ถูกต้อง รวมทั้งมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่จำเป็น

2.9.7 เร่งรัดการดำเนินการในกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

เพื่อสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนที่ยังคงมีปัญหา เพื่อลดเงื่อนไขและโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกัน

1) ต้องมีการวางระบบงานและเตรียมกำลังพลให้สามารถรองรับการดำเนินงานที่ต้องใช้เวลานานได้อย่างต่อเนื่อง

2) กำลังพลที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานของกฎหมายและสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเขตแดน รวมทั้งผลการดำเนินการที่ผ่านมาและอุปสรรคในการดำเนินการที่สำคัญ

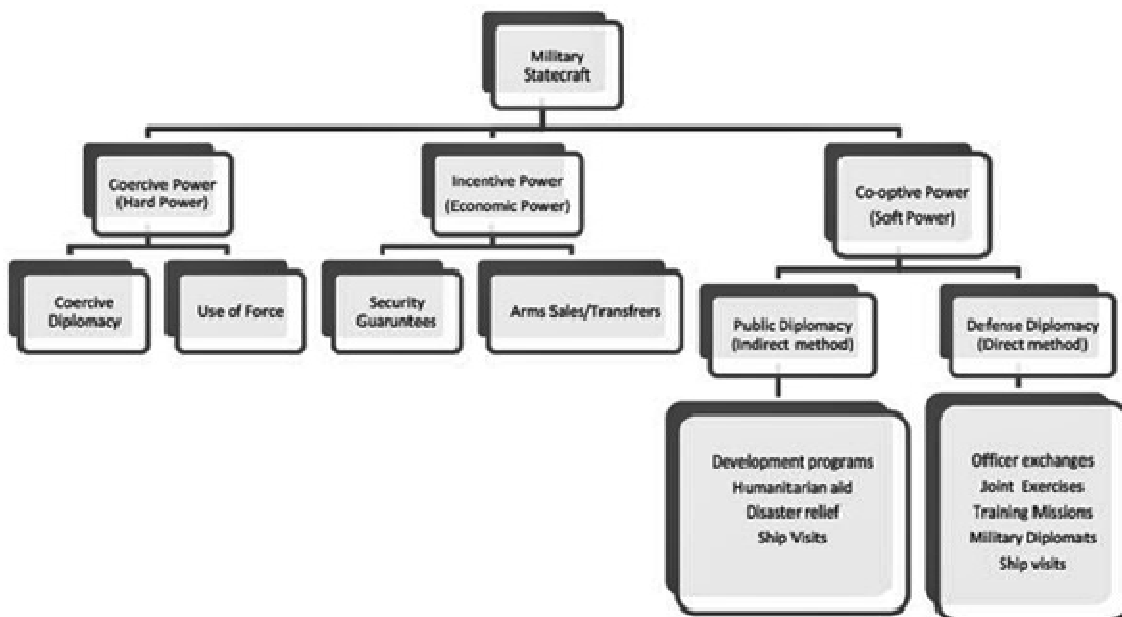
บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 วิเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการใช้การทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาถึงสถานะปัจจุบันของภารกิจ การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย และสำรวจเครื่องมือต่างๆ ของกองทัพไทยที่สามารถนำมาใช้งาน ในด้านการทูตฝ่ายทหาร และวิเคราะห์ถึงความท้าทายของการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยที่รออยู่ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมปัจจุบัน และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเสนอแนะ แนวความคิดในการพัฒนาแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารสนับสนุนภารกิจของกองทัพไทย จึงได้ ทำการสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำราทางวิชาการ หลักนิยม เอกสาร นโยบายและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการศึกษาวิจัยดังนี้

3.2 การใช้พลังอำนาจทางทหารเพื่อการสันติ

เพื่อที่จะเข้าใจถึงจุดนี้ เราควรที่จะได้พิจารณาถึงแนวทางการดำเนินการด้านการ ต่างประเทศของสหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำการทูตโดยฝ่ายทหารมาใช้ โดยที่ทั้งสองประเทศนี้ต่างใช้การทูตโดยฝ่ายทหารมาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับรัฐบาลต่างชาติ หากแต่อยู่ในบริบทที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้รัฐบาล สหราชอาณาจักรใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อจุดประสงค์ในการกระชับความสัมพันธ์ทางทหารกับ กองทัพต่างๆ ในอันที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในภูมิภาคยุโรป ในขณะที่รัฐบาล ปักกิ่งใช้ความพยายามผ่านทางการทูตโดยฝ่ายทหารเพื่ เปิดช่องทางทางการค้ารวมทั้งการรักษา ผลประโยชน์และสิทธิในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ ในต่างแดน จากตัวอย่างของ แนวทางการดำเนินการด้านการต่างประเทศของทั้งสองประเทศข้างต้นนี้ ได้ใช้หน่วยงานทางทหารใน การเข้าถึงระดับผู้นำที่สามารถตกลงใจได้ของต่างประเทศเพื่อแสวงความร่วมมือตามที่รัฐบาลของ ทั้งสองต้องการ ในขณะที่มุมมองความร่วมมือของรัฐบาลต่างประเทศนั้นที่อังกฤษและจีนเข้าไป ปฏิสัมพันธ์ด้วยอาจเป็นเพียงเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคลก็เป็นได้ ตัวอย่างการใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร ในลักษณะ Soft Power ที่สำคัญๆ ได้แก่การรวมตัวกันของกลุ่มประเทศสมาชิกหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ NATO และความพยายามของสหภาพโซเวียตในการเสนอแผนการให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกทางทหาร โดยมีเป้าประสงค์ในการแพร่กระจายลัทธิมาร์กซิส การทูตโดยฝ่ายทหารถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือใน การปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาลต่างชาติ โดยตรงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ หากเราสามารถมอง การทูตโดยฝ่ายทหารเป็นหนึ่งในแนวทางการดำเนินการทูตหลักของประเทศ แทนที่จะมองเป็นเพียงแค่ การดำเนินการด้านการต่างประเทศโดยฝ่ายทหาร เราก็จะสามารถกล่าวได้ว่าการทูตโดยฝ่ายทหารนั้น เป็นการใช้พลังอำนาจแบบละมุน(Soft Power) ได้อย่างหนึ่ง

แผนภูมิที่ 1 Military Statecraft

แผนภูมิด้านบนนี้ Winger ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้เครื่องมือทางทหารประกอบศาสตร์ในการปกครอง โดยแบ่งตามลักษณะพลังอำนาจแบบต่างๆ ที่ต้องการแสดงออกต่อประเทศที่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย จะเห็นได้ว่าการทูตโดยฝ่ายทหารเป็นหนึ่งในแนวความคิดหลัก ในการดำเนินการโดยใช้พลังอำนาจแบบละมุน (Soft Power) ซึ่งเป็นการดำเนินการแยกออกต่างหากจากการทูตสาธารณะอย่างชัดเจน ซึ่งภารกิจทั่วไปที่ประเทศต่างๆ ปฏิบัติกันได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนกำลังพล การฝึกพร้อม การให้ความช่วยเหลือด้านการฝึก การส่งเจ้าหน้าที่การทูตฝ่ายทหาร และการเยือนท่าเรือของเรือรบ

3.3 สภาพปัจจุบันของการใช้การทูตฝ่ายทหารของกองทัพ

นโยบายและความมุ่งหมายของกระทรวงกลาโหม ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ได้กำหนดภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมเป็นภัยคุกคามทางทหาร ที่ต้องใช้กองทัพเป็นกลไกในการแก้ปัญหา ซึ่งภัยคุกคามนี้ยังไม่ปรากฏชัดเจน แต่จากความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีอยู่หากไม่ได้แก้ไขอย่างรวดเร็ว และเหมาะสม อาจขยายลุกลามจนถึงขั้นใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ได้

2) ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ปัจจุภายในประเทศเป็นภัยคุกคามที่มีการก่อตัวมายาวนานและกำลังขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ คือ ปัญหาการล่องละเมิดพระบรมเดชาานุภาพ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาความแตกแยกของคนในชาติ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาโรคระบาด จากภัยคุกคามดังกล่าวกระทรวงกลาโหมจึงได้กำหนดแนวความคิดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

- (1) แนวความคิดการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง
- (2) แนวความคิดการฉีกกำลังป้องกันประเทศ
- (3) แนวความคิดการป้องกันเชิงรุก

ดังนั้นเราจึงสามารถสรุปบทบาทของกองทัพไทยต่อการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของชาติได้ดังนี้

3.3.1 บทบาทในการแก้ปัญหาภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นจากภายนอกประเทศ

โดยเฉพาะต้องใช้เวลาและความเข้มแข็ง ในประเด็นข้อพิพาทที่เกิดจากปัญหาเส้นเขตแดนที่ไม่ชัดเจน โดยกองทัพจะต้องแสดงออกความจริงใจในการสนับสนุน การแก้ปัญหาแบบสันติวิธี โดยใช้กลไกทางทหารที่มีอยู่ โดยเฉพาะการทูตโดยฝ่ายทหาร (Defense Diplomacy) สนับสนุนรัฐบาลทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี อย่างไรก็ตาม กองทัพจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ที่เพียงพอและพึ่งตนเองได้ สามารถป้องปรามทางยุทธศาสตร์และสามารถใช้กำลังในการป้องปรามการคุกคาม ด้วยกำลังจากภายนอกประเทศได้ตลอดเวลา และต้องให้ได้ชัยชนะ

3.3.2 บทบาทของกองทัพต่อการเผชิญปัญหาที่มีใช้ทางทหาร

นอกจากตามที่กล่าวไว้ในกฎหมาย และ นโยบายที่เกี่ยวข้อง กองทัพยังต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องเร่งด่วนในเรื่องการแก้ไขการก่อความไม่สงบใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ การป้องกันการล่องละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ การสกัดกั้นการเข้ามาของยาเสพติด และแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองตามแนวชายแดนการสร้างความปลอดภัยของประชาชนในชาติให้เกิดขึ้นในสังคมโดยเร็ว ทั้งนี้ในการเผชิญภัยคุกคามทางทหารที่มีใช้สงคราม กองทัพจะต้องไม่ทำให้เกิดการสูญเสียความร่วมมือในการเตรียมกำลังและใช้ กำลังในการปกป้องอธิปไตยของชาติ ซึ่งเป็นภารกิจหลักสำคัญยิ่งของกองทัพ และเพื่อให้กองทัพสามารถดำเนินบทบาทดังที่กล่าวแล้ว กองทัพไทยต้องมีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการร่วมในลักษณะผสมผสาน ประสานงานระหว่างกองทัพ สามารถปฏิบัติการภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการที่กองทัพจะพิทักษ์ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้ จึงต้องมีกำลังที่มีขีดความสามารถไว้อย่างเพียงพอ เหมาะสม ทันสมัย ตอบสนอง และสอดคล้อง กับมาตรการที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี มีความเป็นเอกประสงค์ ที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการ หลายบทบาทในห้วงเวลาเดียวกัน ในขณะที่ยังสามารถปฏิบัติการในบทบาทหลัก คือ บทบาทการรบ (War-Fighting) ได้อย่างเต็มขีดความสามารถ

อย่างไรก็ตาม การร่วมมือกันระหว่างเหล่าทัพจะนำพาให้กองทัพไทย ไปสู่จุดหมาย ทั้งการเตรียมกำลัง และการใช้กำลังร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เหล่าทัพจะต้องมองภาพ ของการปฏิบัติการร่วมเป็นปัจจัยสำคัญของการเป็นกองทัพไทย ซึ่งรวมไปถึง การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องและเกื้อกูลต่อกัน โดยไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ของเหล่าทัพใดเหล่าทัพหนึ่งเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อให้กองทัพไทยดำรงไว้ซึ่งบทบาทสำคัญในด้านการป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ และการปฏิบัติงานของทหารในภาวะปกติ (Peace Time Military Engagement) ที่ทหารต้องเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและ โดยอ้อมเป็นไปอย่างมีทิศทาง ชัดเจนและเหมาะสมต่อการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ผบ.ทสส./ผบ.ศ บท.บก.ทท. จึงกำหนดนโยบายไว้ เกี่ยวกับงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารไว้โดย "ให้ความสำคัญต่อแนวความคิดทางยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศรอบบ้าน และกลุ่ม

ประเทศอาเซียน โดยใช้การทูตฝ่ายทหาร (Defense Diplomacy) ได้แก่ การแลกเปลี่ยนที่นักรศึกษาและการขยายการฝึกร่วมผสมระหว่างกันให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียนตามความพร้อมของแต่ละประเทศ และขยายไปสู่ประเทศนอกภูมิภาคอื่นๆ อันจะเป็นกลไกหลักสำคัญในการรักษาคุณภาพ ระหว่างประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคแสวงประโยชน์ด้วยการผสมผสานข้อดีของประเทศตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน รวมทั้งการสนับสนุนการจัดตั้งกรรมาธิการทหารอาเซียน (ASEAN Military Committee) เพื่อเป็นกลไกในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก อันจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ที่สามารถเดินเคียงคู่กับประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนไปสู่ความมั่นคงและความร่วมมือในด้านต่างๆ ได้"

ปัจจุบันเราสามารถแบ่งการดำเนินงานของกองทัพไทยที่เกี่ยวกับการทูตโดยฝ่ายทหาร เป็น 2 ลักษณะ คือ การดำเนินการการทูตโดยฝ่ายทหารจากภายนอกประเทศ และ การดำเนินการการทูตโดยฝ่ายทหารภายในประเทศ โดยทั้งสองลักษณะมีความมุ่งประสงค์ที่จะเสริมสร้างความเป็นมิตรในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะลดความหวาดระแวงของแต่ละฝ่ายอันที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยการแสดงความจริงใจในด้านต่างๆ

3.3.3 การทูตโดยฝ่ายทหารจากภายนอกประเทศไทย

สำหรับการดำเนินการการทูตโดยฝ่ายทหารจากภายนอกประเทศนั้นกองทัพไทยมีการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ จำนวน 25 แห่งทั่วโลก ทั้งนี้ภารกิจและหน้าที่หลักดังต่อไปนี้.-

3.3.3.1 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

1) ร่วมกิจกรรมและงานเลี้ยงรับรองต่างๆ กับกระทรวงกลาโหม, กองบัญชาการทหารสูงสุด (Joint Staffs), กองทัพบกมิตรประเทศ และรวมทั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเหล่าทัพและผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประเทศต่างๆ ในงานรับรองฉลองวันชาติ หรือวันกองทัพ รวมทั้งกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการต่างๆ

2) ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการเยือนมิตรประเทศอย่างเป็นทางการของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพไทย และการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพบกมิตรประเทศ

3.3.3.2 งานด้านการข่าว

1) รายงานข่าวสารข้อมูลประจำสัปดาห์ ให้แก่กองทัพไทย
2) รายงานข่าวสารข่าวกรอง ข่าวเฉพาะกรณี หรือข่าวสารข่าวกรองตามคำสั่งคำขอให้แก่กองทัพไทย

3) ร่วมฟังการบรรยายสรุปด้านการข่าว นโยบายด้านความมั่นคง และการพัฒนาการทางทหาร ของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด และสถาบันทางวิชาการด้านความมั่นคงต่างๆ

4) ติดต่อรวบรวม และแลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารของประเทศต่างๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกองทัพบกมิตรประเทศ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการทหาร และด้านความมั่นคงของมิตรประเทศ

3.3.3.3 งานด้านการพัฒนากองทัพ

1) กำกับดูแลนายทหารนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ทั้งหลักสูตรในสถาบันการทหารและมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการศึกษา ด้านกำลังพล ด้านธุรการ และด้านงบประมาณ

2) ร่วมชมการสาธิต การปฏิบัติงาน และการวิจัยพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ของกองทัพมิตรประเทศ ณ ที่ตั้งทางทหารของหน่วยงานต่างๆ และรายงานผลให้กองทัพไทยทราบตามความเหมาะสม

3) ร่วมชมการแสดงนิทรรศการด้านอาวุธ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางทหารของภาคธุรกิจ เอกชนของมิตรประเทศ และรายงานผลให้กองทัพไทยทราบตามความเหมาะสม

4) รวบรวมข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากองทัพมิตรประเทศ และกองทัพของประเทศ ที่อยู่ในความสนใจ และรายงานให้หน่วยงานของกองทัพไทยที่เกี่ยวข้องทราบ

3.3.3.4 งานด้านการจัดหายุทโธปกรณ์ และการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์

1) กำกับดูแล และประสานงาน การจัดหายุทโธปกรณ์ พัสดุ และสิ่งอุปกรณ์ทางทหาร เช่น อุปกรณ์ ชิ้นส่วน อะไหล่ สำหรับกองทัพไทย

2) ติดตามความคืบหน้า และตรวจสอบกระบวนการผลิตยุทโธปกรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญา และจัดทำรายงานปัญหาข้อขัดข้อง และข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3) ควบคุม ติดตาม การเบิกจ่ายงบประมาณที่ใช้ในการจัดหาพัสดุ และอุปกรณ์ทางทหาร

4) กำกับดูแล และติดตาม การจัดส่งพัสดุ สิ่งอุปกรณ์ทางทหารไปยังประเทศไทย ตั้งแต่จาก โรงงานฯ ไปยังคลังทางทหาร และไปยังท่าเรือทางทหารหรือท่าเรือภาคเอกชนของมิตรประเทศ ก่อนที่จะบรรทุกลงเรือไปยังประเทศไทยรวมทั้งการส่งกลับยุทโธปกรณ์บางรายการ จากประเทศไทย เพื่อมาทำการซ่อมบำรุงตามวงรอบ

5) ติดตาม ประสานงาน ตรวจสอบ และรวบรวมข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับยุทโธปกรณ์ ในความสนใจ และที่เกี่ยวข้องกับกองทัพบก

3.3.3.5 การถวายนามพลอดภัยฯ การรับเสด็จฯ และปฏิบัติหน้าที่ราชองครักษ์เวรในการถวายนามพลอดภัยฯ

3.3.3.6 ด้านการประชาสัมพันธ์

1) การร่วมกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทย และกองทัพไทย ในโอกาสต่างๆ ตามความเหมาะสม

2) สนับสนุนข้อมูลข่าวสารทั่วไปให้แก่ข้าราชการ และนายทหารมิตรประเทศที่จะเดินทางมาปฏิบัติราชการในประเทศไทย

3.3.3.7 งานอื่นๆ

1) เป็นผู้แทนของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพ เข้าร่วมประชุม หรือร่วมในพิธีการต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2) ให้คำปรึกษาแก่เอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับกิจการทหารไทย

3) ร่วมประชุมที่มัลดีฟส์แลนด์ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อให้ข้อมูลรับทราบข้อมูล และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างข้าราชการสถานทูตฯ

4) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ของมิตรประเทศนอกเหนือจากกระทรวงกลาโหม ที่มีความสัมพันธ์และปฏิบัติการกิจในลักษณะที่มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานของกองทัพไทย

5) งานสนับสนุนกิจกรรมของสถานเอกอัครราชทูตฯ เช่น การจัดการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร งานฉลองวันชาติ งาน Thai Festival เป็นต้น

6) งานรับรอง และอำนวยความสะดวกแก่ข้าราชการกระทรวงกลาโหม กรมราชองครักษ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด เหล่าทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มาปฏิบัติราชการในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง ตามความเหมาะสม

3.3.4 การทูตโดยฝ่ายทหารจากภายในประเทศไทย

สำหรับการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหารจากภายในประเทศนั้นกองทัพไทยจะดำเนินการโดยกรมฝ่ายเสนาธิการร่วมต่างๆ จะเป็นผู้ดำเนินการโดยมีความริเริ่มในการดำเนินการจากการสั่งการของผู้บังคับบัญชา (Top-Down) หน่วยริเริ่มขึ้นเอง (Bottom-Up) หรือจากความริเริ่มของมิตรประเทศเอง (Side-Way) ตัวอย่างของการดำเนินงานจากภายในประเทศได้แก่

- 1) การแลกเปลี่ยนการเยือนมิตรประเทศของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง
- 2) การให้ที่นั่งในหลักสูตรการศึกษาภายในประเทศแก่ทหารต่างชาติ
- 3) การจัดการแข่งขันยิงปืนทหารอาเซียน
- 4) การประชุม ผบ.ทบ. ในภาคพื้นแปซิฟิก
- 5) การประชุมแพทย์ทหารภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำให้ทราบว่า ภารกิจการดำเนินงานตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นโดยเฉพาะการดำเนินงานจากภายในประเทศนั้น มิได้เป็นการดำเนินงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหาร ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร โดยทราบเพียงว่า เมื่อกล่าวถึงการทูตโดยฝ่ายทหารย่อมที่จะเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารที่ไปประจำการอยู่ในต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นแล้วระบบงบประมาณของกองทัพไม่ได้มีการระบุอย่างชัดเจนถึงหมวดรายจ่ายของกองทัพที่ว่าด้วยการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร หากแต่จะแยกหมวดรายจ่ายออกไปตามลักษณะหน้านางานนั้นๆ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ การดำเนินงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารจึงถูกลืมไปทั้งๆ ที่การปฏิบัติการกิจของกองทัพไทยในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่มีการดำเนินงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารแฝงอยู่ทั้งสิ้น

3.4 หัวข้อการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้บังคับบัญชา กลุ่มฝ่ายเสนาธิการในกองทัพ และกลุ่มอดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ เพื่อทราบถึงความเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพไทย ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสมาชิก AEC โดยกำหนดหัวข้อแบบสอบถามไว้ดังนี้

- 1) เมื่อกล่าวถึงการทูตโดยฝ่ายทหาร ท่านมีความเข้าใจอย่างไร
 - 1.1) หน่วยงานใด/ผู้ใด ควรเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ
 - 1.2) ท่านคิดว่าการทูตโดยฝ่ายทหารมีความจำเป็นหรือไม่อย่างไร
- 2) สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันมีผลต่อการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารหรือไม่
 - 2.1) ถ้ามีท่านคิดว่าผลที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นอย่างไร
 - 2.2) ท่านคิดว่าประเทศเพื่อนบ้าน และมีมิตรประเทศมีความหวาดระแวงประเทศไทยหรือไม่ และการดำเนินการทางการทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบันมีส่วนในการลดความหวาดระแวงที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่
- 3) แนวความคิดในการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพไทยควรเป็นอย่างไร
 - 3.1) มีภารกิจใดบ้างที่ไม่เหมาะสมในสถานะปัจจุบัน
 - 3.2) มีภารกิจใดบ้างที่ควรเพิ่มบทบาท

3.5 ผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 ราย ปรากฏผลการสัมภาษณ์ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ยกเว้นกลุ่มอดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ ยังขาดความเข้าใจถึงการดำเนินงานของการทูตโดยฝ่ายทหารและความหมายและคำจำกัดความที่ถูกต้อง โดยมีความเข้าใจว่าผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนี้คือ กรมข่าวทหาร โดยผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ เนื่องจากภารกิจของกองทัพไทย ในประเด็นนี้ได้ถูกระบุไว้ในนโยบายด้านการข่าว ในขณะที่เดียวกันมีความเห็นพ้องกันว่า การทูตโดยฝ่ายทหารมีความจำเป็นในการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของกองทัพไทยประสบความสำเร็จ และจะยิ่งเพิ่มความจำเป็นมากยิ่งขึ้นกว่าที่ผ่านมาเมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ข้อมูลจากทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่าสถานะแวดล้อมในปัจจุบันมีผลอย่างมากในการที่จะต้องใช้การทูตโดยฝ่ายทหารนำการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม ทั้งนี้ผลที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้แก่ความต้องการในการแสดงออกซึ่งความโปร่งใสและบริสุทธิ์ใจต่อกันและกัน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการที่กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้ก้าวเดินไปพร้อมๆ กัน และควรจะมีกลไกในการเตรียมความพร้อมของกองทัพประเทศสมาชิกเพื่อรับมือกับภัยคุกคามนอกกรอบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ต่อประเด็นคำถามเกี่ยวกับความหวาดระแวงของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทยนั้น สามารถสรุปข้อมูลได้ว่า หากความหวาดระแวงจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ได้เกิดมาจากตัวบุคคลเช่น ตัวผู้ช่วยทูตทหาร หรือเจ้าหน้าที่ทางการทูตที่รัฐบาลได้จัดส่งไป แต่จะเกิดขึ้นจากจิตใต้สำนึกและการปลุกฝังบ่มเพาะความเชื่อตั้งแต่เยาว์วัยของแต่ละบุคคลจนเกิดเป็นค่านิยมที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของปัจเจกชน ซึ่งรอเวลาที่จะแสดงออกมาเมื่อมีปัจจัยและเงื่อนไขที่เหมาะสม ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันจะยิ่งได้ชัดว่า การใช้การดำเนินการทางการทูตโดยฝ่ายทหารจะส่งผลดีต่อการสร้างความไว้วางใจระหว่างมิตรประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่ในอดีต หรือแม้แต่ในปัจจุบันที่มีผู้นำ และรัฐบาลที่มีรากฐานมากจากกองทัพทั้งสิ้น

เมื่อสอบถามถึงแนวความคิดในการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพไทยควรเป็นอย่างไร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ ได้ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า การดำเนินงานด้านการทูตฝ่ายทหารนั้นเป็นงานและหน้าที่ของทุกกรมฝ่ายเสนาธิการร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย แต่มีความจำเป็นที่กรมข่าวทหารจะต้องเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการ ทั้งนี้ควรปรับความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่องานต่างประเทศว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกัน โดยภารกิจในปัจจุบันที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทัพต่างชาติมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง ในปัจจุบันการดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยยังขาดการบูรณาการและการกำหนดภารกิจให้ชัดเจนเด่นชัด ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของกองทัพในการสร้างความไว้วางใจกับมิตรประเทศต่างๆ ในอันที่จะสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือและผาสุกของมวลประเทศสมาชิกทั้งหลาย สำหรับภารกิจอื่นๆ ที่ควรเพิ่มเติมนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าในระดับนโยบายควรมีการจัดระบบงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจ ทั้งนี้ควรเพิ่มหมวดค่าใช้จ่ายในแผนงบประมาณประจำปีของกองทัพ โดยแยกออกเป็นภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารอย่างชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันงานการทูตโดยฝ่ายทหารนั้นแท้จริงแล้วก็ถูกฝังอยู่ในภารกิจของหน่วยต่างๆ อยู่แล้วนั่นเอง ต่อประเด็นของการเพิ่มภารกิจใดนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า กองทัพไทยควรปรับสถานะในสายตากองทัพต่างประเทศจาก "ผู้รับ" เป็น "ผู้ให้" ให้มากขึ้น เช่น การเสนอให้ทุนการศึกษาในโรงเรียนทหารของเหล่าทัพให้กับกำลังพลจากต่างประเทศมากขึ้น หรือการจัดส่งครูฝึก หรือผู้ชำนาญการในด้านต่างไปทำการฝึกให้กับกองทัพมิตรประเทศอื่นๆ หรือหากเป็นไปได้ก็อาจก้าวไปถึงการแลกเปลี่ยนนายทหารในกองบัญชาการต่างๆ เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศ NATO ที่ได้ดำเนินการมานานแล้วก็เป็นได้

3.6 ผลการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย

การวิเคราะห์ที่ใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลในระดับต่างๆ จำนวน 10 ราย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยนี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถถามเหตุผล และ ซักถามข้อมูลเฉพาะกรณีที่เป็นปัญหา ข้อสงสัยต่างๆ ได้ตามต้องการ ทำให้ทราบปัญหาต่างๆ ของการดำเนินงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหาร ตลอดจนแนวความคิดต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าที่ไม่เคยปรากฏในตำราหรือเอกสารใดๆ มาก่อน สำหรับข้อมูลทุติยภูมิได้จากรายงานเอกสาร หนังสือ ระเบียบแบบธรรมเนียม เอกสารวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ห้องสมุดต่างๆ รวบรวมไว้ จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้วสามารถนำมาประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

1) สภาพปัญหาปัจจุบันของการใช้การทูตฝ่ายทหารสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพไทย มีลักษณะที่ขาดการบูรณาการเป็นอย่างมากและไร้ทิศทาง ผู้ปฏิบัติในแต่ละส่วนงานไม่ทราบว่าภารกิจที่ตนกำลังทำอยู่นั้นมีผลทางด้านการทูตหรือไม่และอย่างไร จำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพต้องปรับปรุงแก้ไข โดยขจัดปัญหาและข้อขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งมีสาเหตุมาจากระบบงบประมาณของกองทัพที่อาจเกิดขึ้น

2) หากกองทัพไทยเห็นความสำคัญในด้านการใช้การทูตก่อนการใช้อำกำลังเช่นเดียวกับมิตรประเทศแล้ว กองทัพไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง กำหนดแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการ ดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหาร โดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงนโยบายด้านการ ต่างประเทศของรัฐบาล และกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลัก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ประเทศ

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยในเรื่อง การทูตโดยฝ่ายทหาร : กำป็นหลักในถุมมือแพร ได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านนี้ของกองทัพไทยในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นไป โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยเฉพาะ สภาวะปัจจุบันของภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย โดยสำรวจภารกิจต่างๆของกองทัพไทยที่เกี่ยวข้องกับการทูตโดยฝ่ายทหาร และได้วิเคราะห์ถึงความท้าทายของการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยที่รออยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมปัจจุบัน รวมถึงแนวความคิดในการพัฒนาแนวทางในการใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร สนับสนุนภารกิจของกองทัพไทย

จากผลการวิจัยในบทที่ 3 ได้ให้ผลสนับสนุนต่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ทราบถึงแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารสนับสนุนภารกิจของกองทัพไทย และทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว เป็นแนวทางในการพัฒนาและเตรียมการของกองทัพไทยในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นไป พอสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย

จากนโยบายในการปฏิบัติงานของกองทัพที่ได้กล่าวถึงบทบาทในการแก้ปัญหาภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะต้องให้ความเร่งด่วน ในประเด็นข้อพิพาทที่เกิดจากปัญหาเส้นเขตแดนที่ไม่ชัดเจน โดยกองทัพไทยจะต้องแสดงออกความจริงใจในการสนับสนุนการแก้ปัญหาแบบสันติวิธี โดยใช้กลไกทางทหารที่มีอยู่ โดยเฉพาะการใช้การทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy) สนับสนุนนโยบายรัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี อย่างไรก็ตาม กองทัพไทยจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล และยุทธโธปกรณ์ที่เพียงพอ และสามารถพึ่งตนเองได้ มีขีดความสามารถในการป้องปรามทางยุทธศาสตร์และสามารถใช้กำลังในการป้องปรามการคุกคามด้วยกำลังจากภายนอกประเทศได้ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่านโยบายดังกล่าวได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญของการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่ในปัจจุบันการดำเนินงานด้านการทูตทหารยังคงอยู่ในวงจำกัดของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพ และผู้ช่วยทูตทหารประจำต่างประเทศทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานต่างประเทศของกองทัพไทย ขาดความเข้าใจถึงการดำเนินงานของการทูตโดยฝ่ายทหารและความหมายและคำจำกัดความที่ถูกต้อง โดยมีความเข้าใจว่าผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนี้คือ กรมข่าวทหาร โดยผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันที่การทูตโดยฝ่ายทหารมีความจำเป็นในการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของกองทัพไทยให้ประสบความสำเร็จ และจะยิ่งเพิ่มความจำเป็นมากขึ้นเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ความร่วมมือระหว่างกองทัพ

เพื่อสันติจึงมีความจำเป็นในอันที่จะเป็นหลักประกันให้กับประเทศในภูมิภาคได้รอดพ้นจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่เมื่อมีความจำเป็น

4.1.2 ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ

1) ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณในปัจจุบันที่ไม่ได้มีการจัดสรรไว้ให้สำหรับงานด้านกิจการทูตโดยฝ่ายทหารเป็นการเฉพาะ หากแต่เป็นการดำเนินการด้านการต่างประเทศถูกกำหนดขึ้นให้เป็นภารกิจย่อยๆ ของแต่ละกรมฝ่ายเสนาธิการ จึงเป็นผลทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการหากมีความจำเป็น

2) ปัญหาด้านบุคลากรของกองทัพที่ขาดความเข้าใจในเรื่องการทูตโดยฝ่ายทหาร รวมทั้งปัญหาค่านิยมในตัวบุคคลที่มีมุมมองต่อชาวต่างชาติโดยเฉพาะประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านในเชิงลบแต่มองเชิงบวกกับชาวตะวันตก โดยจะเห็นได้จากทำให้ความสำคัญของการชิงทุนการศึกษาเพื่อไปศึกษาต่อจากสถาบันต่างประเทศหรือแม้แต่การสอบคัดเลือกข้าราชการเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ ผู้ที่ได้รับคะแนนในระดับต้นๆ มักจะเลือกที่จะไปศึกษาหรือปฏิบัติงานในประเทศตะวันตกมากกว่าที่จะเลือกประเทศเพื่อนบ้าน เป็นผลทำให้การปฏิสัมพันธ์กับกองทัพต่างประเทศเป็นไปอย่างไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันหรือเป็นไปแบบ 2 มาตรฐานอย่างเห็นได้ชัด และไม่แนบเนียน ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดเป็นเงื่อนไขที่อาจถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นสาเหตุและเกิดข้อขัดแย้งในอนาคตได้

3) ปัญหาด้านการบูรณาการภารกิจ และขาดแนวทางในการดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหารที่ชัดเจน และเป็นแนวทางเดียวกัน

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การปรับทัศนคติและแนวความคิดของกำลังของกองทัพ

การทูตโดยฝ่ายทหารนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของกองทัพในการดำเนินการด้านการต่างประเทศในอันที่จะดำรงรักษาหรือพัฒนาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมิตรประเทศต่างๆ ซึ่งนับได้ว่าเป็นหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพ (Combat Multiplier) เครื่องมือหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันการทูตโดยฝ่ายทหารนั้นไม่ได้จำกัดวงเฉพาะกับผู้ช่วยทูตทหารและผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพเท่านั้น กำลังพลที่ปฏิบัติงานตามแนวชายแดนที่ประจำการวางกำลังเผชิญหน้ากับกำลังของกองทัพมิตรประเทศก็สามารถดำเนินการด้านการทูตโดยฝ่ายทหารได้ ดังนั้นกองทัพควรมีการปลูกฝังและให้ความรู้ด้านการทูตโดยฝ่ายทหารกับกำลังพลของกองทัพ ตั้งแต่ในช่วงต้นก่อนการเข้าประจำการ โดยอาจบรรจุวิชาการทูตโดยฝ่ายทหารเข้าไว้ในโรงเรียนทหารในทุกระดับ ในขณะที่เดียวกันในขั้นต้นอาจให้กรมข่าวทหารเป็นหน่วยรับผิดชอบทางฝ่ายอำนวยการในการเตรียมความพร้อมให้กับกำลังพลให้มีจิตสำนึกในการให้การสนับสนุนภารกิจทูตโดยฝ่ายทหารที่ปฏิบัติภายในประเทศของตนเอง โดยอาจจัดให้มีการสัมมนาระหว่างกำลังพลที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยทูตทหารประจำต่างประเทศมาแล้ว เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนงาน และหลักนियมด้านการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยที่ชัดเจนและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

2) การบูรณาการภารกิจและกิจกรรมด้านการต่างประเทศ

กองทัพไทยควรมีการกำหนดภารกิจด้านการทูตโดยฝ่ายทหารให้เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของกองทัพเพื่อใช้ในการแก้ไขและป้องปรามปัญหาระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะที่เดียวกันต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งกองทัพควรมีการวางแผนงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยที่เกี่ยวข้องโดยอาจจะบุถึงหัวข้อสำคัญต่างๆ ไว้ภายในแผนงานอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความช่วยเหลือด้านพัฒนากำลังพลหรือการ invest in people ให้กับกำลังพลจากมิตรประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มนายทหารระดับล่างถึงระดับกลางจากกองทัพมิตรประเทศ นับว่าเป็นภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหารที่ควรให้ความสำคัญและเร่งด่วน เนื่องจากเป็นการสร้างความไว้วางใจและปรับค่านิยมให้กับกำลังพลมิตรประเทศ ที่จะเติบโตต่อไปในกองทัพของตนแต่ได้รับการปลูกฝังความรู้และความคิดต่างๆ ให้คล้ายคลึงกับกองทัพของเรา ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตง่ายขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับภารกิจการทูตโดยฝ่ายทหาร โดยให้กรมฝ่ายเสนาธิการร่วมและกรมฝ่ายกิจการพิเศษร่วมเป็นผู้เสนอโครงการ/ภารกิจย่อยพร้อมงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินการต่อไปและมุ่งไปสู่การรักษาผลประโยชน์ของชาติ

3) ภารกิจอื่นที่สามารถนำการทูตโดยฝ่ายทหารเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ

กองทัพไทยควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับภารกิจและข้อตกลงที่ประเทศไทยได้ให้ไว้ใน ASEAN Standby Arrangements ในการพร้อมที่จะให้การสนับสนุนประเทศสมาชิกอื่นๆ ในระบบเตรียมพร้อมเพื่อบรรเทาภัยพิบัติและตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินของอาเซียน ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจของประเทศไทยในการดำรงและรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในภูมิภาค รวมทั้งอาจทำ Standby Arrangements อื่นๆ เพื่อรองรับภารกิจให้การสนับสนุนกับสหประชาชาติ หรือองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ทั้งนี้การทำ Standby Arrangements ดังกล่าวยังสามารถถือได้ว่าเป็นการเตรียมพร้อมของทั้งกำลังพล และยุทธโธปกรณ์ไว้ในยามปกติให้สามารถพร้อมปฏิบัติงานตลอดเวลา โดยสามารถนำหน่วยเตรียมพร้อมเหล่านี้มาใช้สนับสนุนการปฏิบัติทั้งในและนอกประเทศ

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เรื่อง การทูตโดยฝ่ายทหาร : กำปั้นเหล็กในถุงมือแพร เป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรค ของภารกิจดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งควรมุ่งศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะภารกิจใด ภารกิจหนึ่งของหน่วยขึ้นตรงของกองทัพไทยต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- จิระโชค (บรรพต) วีระสย. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ, 2551.
- รุจิรา เตชางกูร. การเมืองระหว่างประเทศในยุโรปตะวันตก. กรุงเทพฯ, 2551.
- อรอนงค์ เปรมะสกุล. การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง. กรุงเทพฯ, 2551.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- จณัญญา ภิญญาวัฒน์ และวริยา หยิกประเสริฐ. การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทย-กัมพูชา : กรณีศึกษาข้อพิพาทปราสาทพระวิหารและเส้นเขตแดนทางบก-ทะเล. [ออนไลน์]. 2010. แหล่งที่มา: <http://www.siamintelligence.com/foreign-affair-procedure-thai-and-cambodia-on-preah-vihear-incident/>.
- Government of Singapore. Defence Policy & Diplomacy. [Online]. 2012. Available from: http://www.mindef.gov.sg/imindef/key_topics/defence_policy.html.
- Kumar, P, Jha. India's Defence Diplomacy in Southeast Asia. [Online]. 2011. Available from: http://idsa.in/system/files/jds_5_1_pkjha.pdf.
- Siam Intelligence Unit. การทูตทหารอาเซียน กลไกสูงสุดด้านความมั่นคง: ADMM Asean Defence Minister's Meeting. [ออนไลน์]. 2013. แหล่งที่มา: <http://www.siamintelligence.com/military-diplomacy-on-asean-defence-ministers-meeting-admm/>.
- Siam Intelligence Unit. การทูตทหารอาเซียน: จาก ADMM ถึง ADMM-Plus ภายใต้การเฝ้าระวังความมั่นคงอาเซียน. [ออนไลน์]. 2013. แหล่งที่มา: <http://www.siamintelligence.com/military-diplomacy-on-asean-from-admm-to-admm-plus/>.
- Spanish Ministry of Defence. Defence Diplomacy Plan. [Online]. 2013. Available from: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/seguridad-defensa/ficheros/DGL-20120130-Defence-Diplomacy-Plan.pdf>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. พล.ต.ณัฐพล บุญงาม	- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน
กรมยุทธการทหาร
2. พล.ต.ไพบูลย์ วรรณรณปรีชา	- อดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำกรุงวอชิงตัน
3. พล.ต.นุชิต ศรีบุญส่ง	- เสนาธิการ กรมพลังงานทหาร
4. พล.ต.จีรวัดน์ พันธุ์สวัสดิ์	- อดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำกรุงแคนเบอร์รา
5. พล.ต.สนิทชนก สังข์จันทร์	- ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
6. พ.อ.อนุชา ชุ่มคำ	- ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก
7. พ.อ.ทรงวิทย์ หนูนภักดี	- อดีต ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำกรุงเบอร์ลิน
8. พ.อ.พิสิษฐ์ ปั่นทอง	- ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 11
9. พ.อ.กำชัย วงศ์ศรี	- อดีต ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำกรุงปารีส
	- รองเลขานุการกองทัพบก
	- รองผู้บัญชาการ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
	- ผู้บังคับการกรมทหารปืนใหญ่ที่ 9
	- ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารบก
	- อดีต ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำสาธารณรัฐสิงคโปร์

ภาคผนวก ข
การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
แนวทางการใช้การทูตฝ่ายทหารสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพบก

สถานภาพส่วนตัวผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....เพศ.....อายุ.....
 สถานภาพสมรส.....อาชีพ.....
 ตำแหน่ง.....
 ระดับการศึกษา.....
 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....
 เวลา.....
 สถานที่.....

แนวสัมภาษณ์

1. เมื่อกล่าวถึงการทูตโดยฝ่ายทหาร ท่านมีความเข้าใจอย่างไร
2. สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันมีผลต่อการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารหรือไม่
 - 2.1 ถ้ามีท่านคิดว่าผลที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นอย่างไร
 - 2.2 ท่านคิดว่าประเทศเพื่อนบ้านยังคงมีความหวาดระแวงประเทศไทยอยู่อีกหรือไม่และการดำเนินการทางการทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบันมีส่วนในความหวาดระแวงหรือไม่
3. แนวความคิดในการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารในปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาลควรเป็นอย่างไร
 - 3.1 มีภารกิจใดบ้างที่ไม่เหมาะสมในสภาวะปัจจุบัน
 - 3.2 มีภารกิจใดบ้างที่ควรเพิ่มบทบาท
 - 3.3 เครื่องมือของกองทัพไทยมีอะไรบ้าง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พันเอก พงศ์เทพ แก้วไชโย
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนสาธิตเกษตร รุ่นที่ 8 - โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 24 - โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 35 - โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 75 - วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (มั่นคงศึกษา) สาขา Global Security, Cranfield University, United Kingdom - วิทยาลัยการทัพบก รุ่นที่ 58
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 16 - นายทหารฝ่ายยุทธการ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 16 - ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายอากาศ กองยุทธการ กองทัพน้อยที่ 1 - ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายอากาศ กองยุทธการ กองทัพน้อยที่ 2 - ผู้สังเกตการณ์ทางทหารสหประชาชาติประจำชายแดน อิรัก-คูเวต - รองผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารบก - ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร - ผู้อำนวยการกองพิธีการทูต กรมข่าวทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหาร